

Kwetsbare kinderen in bescherming nemen

Ervaringen van jeugdbeschermers over de rechten en belangen van het kind bij
inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing

Door:

Marlin Wildeboer

S5781817

Masterscriptie Orthopedagogiek

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Eerste beoordelaar: M.D.C. ten Brummelaar

Tweede beoordelaar: Annet ten Brug

Mei 2024

Totaal aantal woorden: 11.762 (excl. titelpagina, voorwoord, inhoudsopgave, literatuurlijst en
bijlagen)

Voorwoord

Hierbij presenteer ik mijn masterthesis waar ik in de periode september 2023 – mei 2024 aan heb gewerkt. Hiermee rond ik de master Orthopedagogiek af. Het onderwerp wat centraal staat in dit onderzoek, uithuisplaatsingen met inzet van politie, heeft voor mij een grote betekenis. Zowel in mijn werk, studie, als privéleven heb ik kennis opgedaan over de jeugdzorg en het werken met kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld en/of een vorm van kindermishandeling. Het waarborgen van het belang van het kind staat voor mij centraal. Dit is tevens waar de focus in dit onderzoek op ligt.

Ik heb het schrijven van dit onderzoek als zeer positief ervaren, waarin de ervaringen van jeugdbeschermers mij inspiratie en motivatie bood om te kunnen werken in het belang van het kind. Zonder de ervaringen van de jeugdbeschermers had ik dit onderzoek niet kunnen uitvoeren. Ik wil deze mensen dan ook enorm bedanken voor hun openheid in het delen van hun ervaringen. Ik ervaar een grote welwillendheid van de jeugdbeschermers om in het belang van het kind te werken, wat ook kan betekenen dat hun eigen veiligheid in het geding komt. Hier wil ik graag mijn respect voor uitspreken.

Daarnaast had ik dit onderzoek niet kunnen uitvoeren zonder mijn thesis-begeleider, M. D. C. ten Brummelaar. Ik wil je graag bedanken voor de begeleiding die je mij gedurende het proces hebt gegeven. Je stond altijd klaar om mee te denken, een kritische blik te geven en mij vanuit verschillende perspectieven een beeld te geven met betrekking tot dit onderwerp. Daarnaast heb je mij kunnen ondersteunen in het afnemen van een interview. Dit heeft onder andere mogelijke rolverwarring, in verband met mijn werk, tegengehouden. Mede door jouw begeleiding heb ik het uitvoeren en schrijven van mijn masterthesis als erg positief ervaren.

Ook wil ik graag L. Marinus bedanken. Zij heeft het andere deel van dit tweeledig onderzoek uitgevoerd. Ik heb een prettige samenwerking ervaren waarin je open stond om te sparren over dit onderwerp. Jouw onderzoek biedt daarnaast een waardevolle aanvulling op het door mij beschreven onderzoek.

Tot slot wil ik graag mijn vriend, familie en vrienden bedanken. Op verschillende wijzen hebben zij mij geholpen gedurende het afstudeerproces. Jullie zijn van grote betekenis geweest op zowel inhoudelijk als ook praktisch gebied.

Marlin Wildeboer

Groningen, 31 mei 2024

Samenvatting

Een kind kan uit huis geplaatst worden wanneer dit in het belang is van het kind. Hierbij kan de politie worden ingezet. Onderzoek toont aan dat uithuisplaatsingen traumatisch kunnen zijn voor kinderen en de besluitvorming omtrent een uithuisplaatsing blijkt complex. Daarnaast wordt het recht van het kind om zijn of haar stem te horen vaak onvoldoende gewaarborgd. Ondanks veelvuldig onderzoek naar uithuisplaatsingen, ontbreekt onderzoek naar politie-inzet bij uithuisplaatsingen in Nederland.

Dit onderzoek bespreekt, aan de hand van semigestructureerde interviews, ervaringen van zeven jeugdbeschermers over politie-inzet tijdens uithuisplaatsingen. Het doel is inzicht krijgen in de belangen van het kind tijdens deze situaties. De volgende onderzoeksvraag staat hierin centraal: *Wat zijn de ervaringen van jeugdbeschermers over de besluitvorming bij het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing en hoe komt hierin het belang van het kind en de mogelijke impact op het kind in terug?*

De jeugdbeschermers geven aan zich bewust te zijn van de mogelijke impact van politie tijdens een uithuisplaatsing en zorgvuldig afwegingen te maken met het belang van het kind in gedachten. Ze geven aan weinig terug te vallen op protocollen en richtlijnen. Een aantal jeugdbeschermers ervaart een toename van onveilige situaties, waardoor de politie ook voor hun eigen veiligheid wordt ingezet. Dit maakt het belang van het kind soms ondergeschikt. Volgens hen is een uithuisplaatsing maatwerk en wordt dit ingezet als het echt niet anders kan, met het belang van het kind als uitgangspunt. Het blijft echter onduidelijk of de inzet van de politie in het belang van het kind is.

Abstract

A child can be placed out of their home when it is in the child's best interest, under guidance of the police. Research shows that out-of-home placements can be traumatic for children and that the decision-making process regarding such placements is complex. Additionally, the child's right to have their voice heard is often insufficiently guaranteed. Despite extensive research on out-of-home placements, there is a lack of research on police involvement in out-of-home placements in the Netherlands.

This study discusses, based on semi-structured interviews, the experiences of seven child protection workers regarding police involvement during out-of-home placements. The goal is to gain insight into the interests of the child in these situations. The central research question is: *What are the experiences of child protection workers regarding decision-making in the involvement of the police during an out-of-home placement, and how does this reflect the child's best interest and the potential impact on the child?*

The child protection workers indicate that they are aware of the potential impact of police involvement during an out-of-home placement and make careful considerations with the child's best interest in mind. They report rarely relying on protocols and guidelines. Some experience an increase in unsafe situations, which leads to involving the police for their own safety as well. This sometimes makes the child's best interest secondary. According to them, an out-of-home placement is a customized intervention used only when absolutely necessary, with the child's best interest as the primary consideration. However, it remains unclear whether involving the police is in the child's best interest.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Abstract	4
1. Theoretisch kader.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Uithuisplaatsing	8
1.3 Juridische basis voor het belang van het kind.....	9
1.4 Een praktische vertaalslag van de juridische basis	11
1.5 De werking in de praktijk	12
1.6 Huidig onderzoek.....	13
1.7 Leeswijzer	14
2. Methode	15
2.1 Onderzoeksdesign	15
2.2 Participanten	15
2.3 Selectieproces	15
2.4 Concepten en instrumenten.....	16
2.5 Procedure dataverzameling en analyse	17
2.6 Ethische kwesties	18
2.7 Kwaliteitswaarborging	18
2.8 Analyse	19
3. Resultaten.....	23
3.1 Factoren die leiden tot inzet van politie.....	23
3.2 Procesmatige factoren.....	25
3.2.1 <i>Protocollen en richtlijnen</i>	25
3.2.2 <i>Rollen en verantwoordelijkheden</i>	26
3.3 Belang van het kind	27

3.3.1 Afwegingen in de besluitvorming	27
3.3.2 Samenwerking met de politie	29
3.3.3 De uithuisplaatsing en de rechten en belangen van het kind.....	30
3.3.4 De reactie van het kind	31
3.3.5 Spoeduithuisplaatsing en het belang van het kind.....	32
4. Conclusie.....	34
5. Discussie	36
5.1 Factoren die leiden tot inzet van politie.....	36
5.2 Procesmatige factoren.....	36
5.3 Belang van het kind	37
5.4 Sterke kanten en limitaties van het onderzoek.....	38
5.5 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	39
Literatuurlijst.....	40
Bijlage 1: Interviewschema.....	45
Bijlage 2: Codetabel A.....	47
Bijlage 3: Codetabel B	50
Bijlage 4: Informatieformulier	52

1. Theoretisch kader

1.1 Aanleiding

Artikel 19 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) stelt dat kinderen geen slachtoffer mogen zijn van misbruik en kindermishandeling en/of verwaarlozing. Wanneer dit wel gebeurt, moeten zij hier hulp voor kunnen krijgen (artikel 39 IVRK). Daar komt bij dat de overheid moet helpen in het geval het ouders niet lukt om het kind te voorzien in de basisbehoeften, zoals eten, drinken en onderdak (artikel 27 IVRK). De overheid kan besluiten om in deze gevallen, mits in het belang van het kind, het kind van ouders te scheiden en uit huis te plaatsen (Harder, Knorth & Kuiper, 2020a; Verenigde Naties, 1989).

Wanneer een kind uit huis wordt geplaatst, kan het voorkomen dat de politie wordt ingezet. Uit recent onderzoek van Argos¹ komt naar voren dat de politie jaarlijks gemiddeld 550 keer wordt ingezet tijdens een uithuisplaatsing van kinderen (Konijn, 2023). De politie kan zowel vooraf, door het doen van een melding (Bartelink et al., 2019), als tijdens een uithuisplaatsing betrokken zijn, zoals beschreven in artikel 812 van het wetboek Burgerlijke Rechtsverordening. De politie kan worden ingezet bij crisisplaatsingen (Bartelink et al., 2017), of wanneer blijkt dat in een situatie agressie, gevaar of ontvluchting wordt verwacht (De Rechtspraak, z.d.).

Twee deskundigen die aan het woord komen in het programma van Argos stellen dat deze inzet bijna altijd traumatisch is voor kinderen en dat de vraag kan worden gesteld of de inzet van politie bij een uithuisplaatsing in het belang is van het kind (Konijn, 2023). Ook de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing (Bartelink et al., 2023) erkent de impact van de inzet van politie op het welzijn van kinderen. Meerdere studies laten zien dat bij een uithuisplaatsing gevallen zijn waarin het onduidelijk is of de besluitvorming, zoals het inzetten van politie, in het belang is van het kind (Benbenishty, 2015; Lamponen, Pösö, & Burns, 2018).

Volgens de Richtlijn Crisisplaatsing (Bartelink et al., 2017) werkt de politie, in het geval van huiselijk geweld, aan de hand van een landelijk protocol. Deze Richtlijn beschrijft daarnaast dat politie ingezet kan worden in het geval er sprake is van onveiligheid (Bartelink et al., 2017). Echter, uit onderzoek van de Inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd (2022) blijkt dat de Richtlijn Crisisplaatsing onvoldoende wordt gehanteerd. Daarnaast blijkt uit de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen dat er een wens ligt voor de verbetering van

¹ Argos is een platform voor onderzoeksjournalistiek van HUMAN en VPRO.

de rechtsbescherming van minderjarigen bij kindbeschermingsmaatregelen (WODC, 2022).

Er is veelvuldig onderzoek gedaan naar de besluitvorming in het kader van een uithuisplaatsing (Bartelink et al., 2017). Onderzoek naar de besluitvorming omtrent de inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing en de impact hiervan op het kind in de Nederlandse context ontbreekt.

1.2 Uithuisplaatsing

Artikel 9 (IVRK) stelt dat kinderen niet van hun ouders gescheiden mogen worden, tenzij dit in het belang is van het kind. Artikel 3 (IVRK) stelt dat het belang van het kind altijd voorop dient te staan in situaties die het kind betreffen (Verenigde Naties, 1989). Wanneer het niet in het belang is voor het kind om thuis te wonen, kan een kind uit huis geplaatst worden (Harder, Knorth & Kuiper, 2020a). Dit gebeurt alleen wanneer geen andere alternatieven, zoals het inzetten van (ambulante) hulpverlening, mogelijk zijn (Bartelink et al., 2023). Een uithuisplaatsing kan plaatsvinden in een vrijwillig of in een gedwongen kader. In het vrijwillige kader is voor de uithuisplaatsing instemming van zowel de ouders als de jeugdige noodzakelijk. De desbetreffende gemeente is verantwoordelijk (Bartelink et al., 2023). Het gedwongen kader vindt plaats wanneer sprake is van een Onder Toezicht Stelling (OTS), of wanneer ouders geen instemming geven (Bartelink et al., 2017). In beide gevallen geeft de kinderrechter een machtiging uithuisplaatsing af, die uitgevoerd wordt door de jeugdbeschermingsorganisatie (Bartelink et al., 2017). Na een machtiging uithuisplaatsing zijn de ouder/verzorger en jeugdige verplicht mee te werken aan de uithuisplaatsing (Rechtspraak z.d.).

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat een uithuisplaatsing een traumatische ervaring is voor het kind (Bartelink et al., 2023; Lamponen et al., 2018; Nederlands Jeugdinstituut, 2023; Turnell & Edwards, 2009). Zo kampen uithuisgeplaatste kinderen over het algemeen meer met complexe trauma's (Greeson et al., 2011; Harder et al., 2020b). Deze trauma's kunnen zich uiten in cognitieve problemen (Leloux-Opmeer et al., 2016; Rutter, Moffitt & Caspi, 2006), problemen met sociale vaardigheden, aandachtsproblemen (de Baat & Berg-le Clercq, 2013), zelfregulatiestoornissen en minder zelfvertrouwen (Harder et al., 2020b; Rutter et al., 2006).

Zowel de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing als de Richtlijn Crisisplaatsing beschrijven dat jeugdbeschermers moeten aansluiten op de mogelijke traumatische ervaring, door het inzetten van intensieve hulpverlening (Bartelink et al., 2017; Bartelink et al., 2023).

De Richtlijn Crisisplaatsing benoemt specifiek dat deze hulpverlening binnen 48 uur na aanmelding bij een ambulante programma beschikbaar moet zijn, vanwege de traumatische ervaring. Onderzoek uit Finland en Ierland bevestigt de traumatische ervaringen bij crisisuithuisplaatsingen. Dit onderzoek acht het daarom noodzakelijk om als betrokken hulpverlener zicht te houden op het belang van het kind en hierop te blijven reflecteren (Lamponen et al., 2018).

1.3 Juridische basis voor het belang van het kind

Bij een beslissing die betrekking heeft op een kind, zoals het besluit over een eventuele uithuisplaatsing, moet volgens het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) blijken dat rekening is gehouden met artikel 3 (IVRK). Het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) beschrijft middels General Comment nr. 14 een toelichting op het belang van het kind, zoals beschreven in artikel 3 (IVRK). Hierin wordt een overzicht van reflecties en overwegingen gegeven die meegenomen dienen te worden bij de beoordeling van het belang van het kind (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013). Zo beschrijft het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) dat moet worden voldaan aan artikel 12 (IVRK) om het belang van het kind voorop te kunnen stellen. Artikel 12 (IVRK) stelt dat er aandacht moet zijn voor de stem van het kind in situaties die het kind betreffen (Verenigde Naties, 1989), zo ook bij uithuisplaatsingen (Bouma et al., 2017). General Comment nr. 14 wijst erop dat kinderen gehoord moeten worden, hun mening mogen geven en dat hiernaar geluisterd moet worden (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013).

Bij de beoordeling van het belang van het kind, dient volgens het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) daarnaast ook zicht te komen op de veiligheid van het kind. Dit is voor zowel de huidige situatie waarin het kind zich bevindt belangrijk, als ook voor de mogelijke toekomstige gevolgen naar aanleiding van het besluit. Hierbij moet aandacht zijn voor de kwetsbare situatie van het betreffende kind, welke voor ieder kind specifiek is (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013). Zo hebben kinderen mogelijk, al voordat ze uit huis zijn geplaatst, last van interpersoonlijke trauma's. Deze kunnen ontstaan door onder andere huiselijk geweld, verwaarlozing en mishandeling (Ploeg & Wanders-Mulder, 2020; Coppens & Van Kregten, 2018). Dit vraagt om een individuele beoordeling per kind, waarbij het noodzakelijk is om zicht te krijgen op de factoren die het kind uniek maken. Bij voorkeur wordt dit gedaan middels een multidisciplinair team, waarin het kind ook een rol heeft (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013).

Bij het nemen van een besluit over het belang van het kind wordt in General Comment nr. 14 het volgende beschreven: “rekening houdend met de specifieke feiten van de zaak, vaststellen wat de relevante factoren zijn bij de beoordeling van de belangen, de concrete inhoud bepalen en aan elke factor een gewicht toekennen in relatie tot elkaar” (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013, p. 14). De Kinderombudsman (Hopman et al., 2019) heeft een concrete vertaalslag van het General Comment nr. 14 gemaakt voor de praktijk. Hieruit volgend is een stappenplan ontwikkeld voor professionals, ten aanzien van het nemen van een beslissing die in het belang is van jeugdigen (Kinderombudsman, 2023). Zij kunnen aan de hand van vier stappen, gebaseerd op artikel 3 (IVRK) en General Comment nr. 14 (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013), een besluit nemen over het belang van het kind. Stap 1 en 2 richten zich op het belang van het kind ten aanzien van zijn ontwikkeling en overige belangen van betrokkenen. Stap 3 richt zich op het afwegen van de belangen, waarbij altijd het belang van het kind voorop dient te staan. Tot slot wordt in stap 4 het kind geïnformeerd over het besluit, waarbij het kind ruimte moet krijgen om zijn mening te geven (Kinderombudsman, 2023).

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het commentaar hierop, beschreven in General Comment nr. 14 wordt internationaal toegepast (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013; Verenigde Naties, 1989). Binnen Nederland is dit opgenomen in onder andere de Jeugdwet en de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen die per 1 januari 2015 zijn ingevoerd (Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024; WODC, 2022). Het uitgangspunt van de Jeugdwet is het aantal kinderen met jeugdhulp verminderen en meer in het vrijwillig kader, door de gemeente, te regelen (Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024). Artikel 4.1.1 van de Jeugdwet beschrijft dat alle hulp cliëntgericht en afgestemd moet zijn op de reële behoeften van het kind. Aanvullend stelt artikel 7.1.5.1 van de Jeugdwet dat indien een mededeling betrekking heeft tot een kind van 12 jaar of ouder, dit zowel wordt medegedeeld met het kind als ook met de wettelijk vertegenwoordiger. Indien het kind jonger is dan twaalf gaat de eerste communicatie via de wettelijk vertegenwoordiger (Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024). Het doel van de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen (WODC, 2022) is onder andere om de beschermingsbehoefte van het kind in de jeugdbescherming centraal te stellen. Zo is het verplicht om in het verzoekschrift naar de kinderrechter op te nemen of het verzoek is besproken met het kind en wat zijn of haar reactie is. Hiermee komt de focus in de beschikking vanzelfsprekend op het kind te liggen (WODC, 2022). Dit sluit weer aan op artikel 3 (IVRK) en artikel 12 (IVRK) (Verenigde Naties, 1989).

1.4 Een praktische vertaalslag van de juridische basis

Artikel 3 (IVRK) en artikel 12 (IVRK) worden gewaarborgd in de praktijk doordat jeugdbeschermers zich dienen te houden aan de Jeugdwet en de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen (Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024; WODC, 2022). Dit kan zowel toegepast als getoetst worden middels de beroepscode van de SKJ (Steenmeijer et al., 2017). Zo moeten jeugdbeschermers zich per 1 januari 2014 registreren bij de Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). Hierin wordt hun handelen zowel vakinhoudelijk als beroepsethisch getoetst (Steenmeijer et al., 2017). De beroepscode voor de Jeugd en Gezinsprofessional (Steenmeijer et al., 2017) geeft concrete normen die dit handelen vormgeven. Deze beroepscode beschrijft onder andere dat het werk van de jeugdbeschermer gericht moet zijn op het tot zijn recht komen van de opvoeding en ontwikkeling van het kind. Daarnaast moet bij elke taak, zoals het verschaffen van informatie over het kind of dossiervorming, het belang van het kind voorop staan (Steenmeijer et al., 2017).

De juridische basis voor het belang van het kind wordt praktisch toepasbaar gemaakt middels richtlijnen (Bartelink et al., 2017; Bartelink et al., 2023). In de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing (Bartelink et al., 2023) wordt benoemd dat jeugdbeschermers verantwoordelijk zijn om elk besluit per specifieke situatie inhoudelijk vast te stellen, door middel van een toetsing en afweging van alle benodigde factoren voor het te nemen besluit. De individuele belangenafweging maakt dat de besluitvorming omtrent een eventuele uithuisplaatsing complex en dynamisch is (Bartelink et al., 2018; Bartelink et al., 2019; Comité voor de Rechten van het Kind, 2013). De richtlijnen geven ondersteuning voor jeugdbeschermers bij de besluitvorming over het belang van het kind (Bartelink et al., 2023). Volgens de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing kan het belang van het kind bij een uithuisplaatsing onder andere verduidelijkt worden door zicht te hebben op de hulpvraag van het kind (Bartelink et al., 2023). Daarnaast beschrijft deze richtlijn dat de besluitvorming omtrent een uithuisplaatsing doelgericht en gefaseerd moet zijn. Alleen wanneer sprake is van een crisisplaatsing, is de besluitvorming minder gefaseerd (Bartelink et al., 2023). Het besluiten over mogelijke inzet van politie wordt echter niet meegenomen in deze richtlijn. Daarentegen blijkt uit de Richtlijn Crisisplaatsing (Bartelink et al., 2017) dat jeugdbeschermers de politie kunnen inzetten bij dreiging van fysiek geweld.

1.5 De werking in de praktijk

Jeugdbeschermers geven aan de beslissing over een uithuisplaatsing als aangrijpend te ervaren (Bartelink et al., 2019). Dit maakt ook dat zij de besluitvorming over een eventuele uithuisplaatsing vaak als een grote verantwoordelijkheid ervaren (Bartelink et al., 2019; Benbenishty et al., 2015). Filosoof John Dewey (1859 – 1952), beschreven in Hartman (2012), sluit hierop aan door te stellen dat er dilemma's kunnen plaatsvinden in de besluitvorming bij hulpverleners (in dit geval jeugdbeschermers). Om hierin te bepalen wat de juiste manier van handelen is, dient volgens Dewey een hulpverlener kritisch te denken, waarin zicht moet komen op verschillende handelingsmogelijkheden en de mogelijke consequenties hiervan. De belangen van alle betrokkenen, zo ook de wettelijke- en professionele kaders moeten hierin meegenomen worden. Hierin kunnen tegenstrijdige waarden naar voren komen, wat kan leiden tot een moreel vraagstuk (Hartman, 2012). Het wel of niet inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing kan gezien worden als een moreel vraagstuk, waarin moreel handelen centraal staat. Moreel handelen is handelen naar dat wat mensen waardevol vinden. Wanneer mensen geconfronteerd worden met een moreel vraagstuk, vallen zij terug op subjectieve factoren zoals waarden en normen (Rothfus, 2019).

De Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing beschrijft dat subjectieve factoren ertoe kunnen leiden dat er fouten gemaakt kunnen worden in de besluitvorming (Bartelink et al., 2023). Zo beschrijft Baumann et al. (2011) dat individuele kenmerken van invloed kunnen zijn op het beslissingsproces. Dit wordt door verschillende onderzoeken bevestigd (Bartelink et al., 2018; Hiemstra, 2023; Middel, 2023; Turnell & Edwards., 2009). Fouten kunnen ertoe leiden dat er geen sprake meer is van consistentie in de besluitvorming. Deze consistentie is iets waar jeugdbeschermers volgens een ethische verplichting naar moeten streven (Keddell, 2022). Dit komt tevens naar voren in de beroepscode (Steenmeijer et al., 2017), die stelt dat er geen onderscheid moet worden gemaakt tussen cliënten.

Daarnaast stelt zowel de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing, als ook de Richtlijn Crisisplaatsing dat bij een crisisplaatsing vaak weinig tijd is voor voorbereiding en minder tijd is om contact te leggen met betrokkenen, zoals het kind (Bartelink et al., 2017; Bartelink et al., 2023). Onderzoek van Bouma et al. (2017) sluit hierop aan door te stellen dat het onduidelijk is of er participatie van het kind plaatsvindt gedurende het proces van de uithuisplaatsing. Jongeren geven zelf ook aan niet altijd goed geïnformeerd te zijn over de afwegingen die gemaakt zijn voor de uithuisplaatsing (Bartelink et al., 2023). Dit blijkt tevens uit de Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen (WODC, 2022), die stelt dat

uit eigen onderzoek over de rechten van het kind bij maatregelen is gebleken dat kinderen te weinig gesproken zijn. Dit gebeurt vooral bij kinderen onder de twaalf jaar (WODC, 2022). Eén van de oorzaken hiervan is volgens het WODC (2022) dat er, ten tijde van het onderzoek, onvoldoende tijd en middelen zijn om kinderen te kunnen bieden waar zij recht op hebben. Dit gebeurt onder andere bij spoedmaatregelen, waarbij kinderen niet eerst gehoord kunnen worden door de kinderrechter (WODC, 2022). Daarnaast laat onderzoek van Middel et al. (2020) over de jeugdbescherming in Nederland, Duitsland en Engeland zien dat ook in het contact tussen de jeugdbeschermer en het kind, Nederland de minste contacten laat zien (Nederland: 0.5, Duitsland: 0.8, Engeland: 1.8). Volgens Middel et al. (2021) geven jeugdbeschermers aan moeite te ervaren met het informeren van kinderen over een besluit.

Tot slot toont onderzoek van Bartelink et al. (2019) aan dat de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing onvoldoende geïmplementeerd is. Dit onderzoek stelt dat training nodig is in besluitvormingsvaardigheden en supervisie. Vanwege de ingrijpende beslissing voor een eventuele uithuisplaatsing, is het van belang een uniforme richtlijn te hanteren (Bartelink et al., 2017). Hierbij dient de jeugdbeschermer zich te houden aan de ethische verplichting die stelt dat alle soortgelijke casussen op dezelfde manier worden behandeld (Keddell, 2022; Platt & Turney, 2014). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat jeugdbeschermers de besluitvorming omtrent een eventuele uithuisplaatsing niet altijd als eenduidig ervaren (Bartelink et al., 2018; Bartelink et al., 2019). Het is volgens Bartelink et al. (2019) daarom noodzakelijk dat een besluitvorming middels een gestructureerde teambesluitvorming plaatsvindt, met medewerking van het kind (Bartelink et al., 2023; Comité voor de Rechten van het Kind, 2013). Mede hierdoor kan worden voldaan aan zowel artikel 12 (IVRK), evenals artikel 3 (IVRK) (Comité voor de Rechten van het Kind, 2013; Verenigde Naties, 1989).

1.6 Huidig onderzoek

Kijkend naar de mogelijke impact van een uithuisplaatsing op het kind en de mogelijke gevolgen van de inzet van politie bij deze zaken, dient de besluitvorming omtrent een eventuele uithuisplaatsing en mogelijke inzet van politie altijd in het belang van het kind te zijn (Bartelink et al., 2019; Verenigde Naties, 1989). Daarbij dienen jeugdbeschermers zich te houden aan een ethische verplichting, waarbij soortgelijke zaken een gelijke behandeling vereisen (Keddell, 2022). Om te werken in het belang van het kind, is consistentie in de besluitvorming gewenst (Bartelink et al., 2017; Keddell, 2022; Platt & Turney, 2014).

Desondanks blijkt de besluitvorming omtrent een uithuisplaatsing complex (Bartelink et al., 2018), waarin persoonlijke visies een grote rol kunnen spelen (Bartelink et al., 2019; Baumann., 2011; Hiemstra, 2023; Middel., 2023; Turnell & Edwards., 2009). Daarnaast is het onduidelijk of de rechten, zoals beschreven door Verenigde Naties (1989), en belangen van het kind voldoende meegenomen worden in de besluitvorming (Benbenishty, 2015; Bouma et al., 2017; Lamponen, Pösö, & Burns, 2018). Dit maakt dat verduidelijking omtrent de besluitvorming over het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing noodzakelijk is. Er dient specifiek zicht te komen op de mogelijke gevolgen voor- en de rol van het kind, om te kunnen beoordelen in hoeverre het belang van het kind meegenomen wordt in de besluitvorming voor het inzetten van politie.

Het doel van dit onderzoek is om een beeld te vormen over hoe jeugdbeschermers de besluitvorming over- en mogelijke impact van inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing ervaren en welke afwegingen zij hierin nemen om in het belang van het kind te werken.

De volgende onderzoeksvraag staat hierbij centraal: *Wat zijn de ervaringen van jeugdbeschermers over de besluitvorming bij het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing en hoe komt hierin het belang van het kind en de mogelijke impact op het kind in terug?* Dit wordt onderzocht door een antwoord te geven op onderstaande deelvragen:

- *Welke concrete kenmerken zorgen er volgens jeugdbeschermers voor dat er besloten wordt om de politie in te zetten tijdens een uithuisplaatsing?*
- *Welke betrokkenen worden volgens jeugdbeschermers meegenomen in de besluitvorming en wat is daarin hun rol?*
- *Hoe ervaren jeugdbeschermers de reactie van het kind bij inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing?*

1.7 Leeswijzer

Middels kwalitatief onderzoek wordt antwoord gegeven op bovenstaande onderzoeksvraag. Dit wordt gedaan aan de hand van semigestructureerde expertinterviews, waarbij de experts ‘jeugdbeschermers met ervaring over uithuisplaatsingen met inzet van politie’ omvatten. Het volgende hoofdstuk geeft hier een toelichting op. In hoofdstuk 3 worden de resultaten naar aanleiding van de interviews beschreven, gevolgd door een conclusie in hoofdstuk 4 en een discussie in hoofdstuk 5. Hierin komen tot slot een aantal aanbevelingen voor vervolgonderzoek en de praktijk naar voren.

2. Methode

2.1 Onderzoeksdesign

Dit onderzoek maakt deel uit van een tweeledig onderzoek, welke beide uitgevoerd zijn door master-studenten aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dit deel van het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van jeugdbeschermers over de inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing. Om zicht te krijgen op de ervaringen van jeugdbeschermers, zijn expertinterviews (n = 7) afgenomen.² Dit is een specifieke vorm van semigestructureerde interviews. De geïnterviewde persoon representeert hierin een groep, zodat kennis over het proces en de context getoetst kan worden (Flick, 2019).

De focus in het interview ligt op hoe de besluitvorming omtrent een uithuisplaatsing met inzet van politie er uit ziet en hoe jeugdbeschermers hierin de aandacht voor de stem van het kind en de mogelijke impact van de uithuisplaatsing met inzet van politie op het kind ervaren.

2.2 Participanten

Expertinterviews vragen om een doelgerichte steekproef (Flick, 2009). De experts in dit onderzoek zijn gedefinieerd als jeugdbeschermers werkende in het gedwongen kader, die ervaring hebben met uithuisplaatsingen met inzet van politie. Binnen hun functie als jeugdbeschermer verschillen zij in de rol die zij hebben in het team waarin zij werkzaam zijn. Daarnaast verschillen zij in leeftijd en aantal jaren werkervaring. Dit verschilt van net beginnende jeugdbeschermers tot jeugdbeschermers die al 30 jaar in het vak zitten. Vanwege mogelijke herleidbaarheid is ervoor gekozen hierover geen details vrij te geven. Binnen dit onderzoek hebben in totaal zeven experts deelgenomen, verspreid over vijf gecertificeerde instellingen en zeven jeugdzorgregio's in Nederland.

2.3 Selectieproces

De vraag voor het interviewen van de experts is via de mail en telefonisch uitgezet bij verschillende gecertificeerde instellingen (N = 13), verspreid over alle jeugdzorgregio's in Nederland (N = 42). In totaal zijn er 29 verschillende e-mailadressen benaderd. Dit wervingsproces is gedaan door de twee onderzoekers van dit tweeledig onderzoek. Er is

² Zowel ouders als kinderen zijn binnen dit huidige onderwerp tevens experts, echter ligt de focus in dit onderzoek op ervaringen van jeugdbeschermers.

gekozen voor een gemakssteekproef, gezien het niet haalbaar is om binnen deze selectieve doelgroep een aselechte steekproef af te nemen. De onderzoeker heeft met één organisatie, welke heeft deelgenomen aan het onderzoek, een persoonlijke werkrelatie. Om hierin eerlijkheid en authenticiteit tegenover de onderzoeker zelf, het onderzoek en het publiek te waarborgen, is dit specifieke interview afgenomen door de thesis-begeleider. Dit is tevens gedaan om mogelijke rolverwarring en subjectiviteit te voorkomen.

De werving heeft plaatsgevonden in de periode januari – februari 2024. Nadat alle e-mailadressen (N = 29) waren benaderd, was er na drie weken een non-respons van 27. Deze zijn hierna nogmaals benaderd. Twee organisaties zijn telefonisch benaderd na een non-respons. Uiteindelijk leverde de werving zeven participanten op, verspreid over vijf verschillende gecertificeerde instellingen. De non-respons had onder andere te maken met onvoldoende tijd vanuit de gecertificeerde instellingen om deel te nemen. Daarnaast gaven een aantal regio's aan enkel beschikbaar te zijn voor deelname aan een onderzoek die voortkwam vanuit hun eigen regio.

2.4 Concepten en instrumenten

Voor het verzamelen van de data is gebruik gemaakt van een semigestructureerd interview (zie bijlage 1). Er is voornamelijk gebruik gemaakt van open vragen. De eerste vragen vormen zich door algemene vraagstellingen, om de participanten op hun gemak te stellen en het onderwerp in te leiden. Door het gebruik van semigestructureerde vraagstellingen, is er ruimte voor de participant om eigen meningen te geven en emoties te uiten. Dit biedt voor de onderzoeker een mogelijkheid om dichterbij de ervaringen van de participanten te komen (Oana-Ramona & Iulia, 2017).

Vooraf is het interview voorbereid aan de hand van een topiclijst. De topics (n = 5) die naar voren kwamen in de interviews zijn beschreven in tabel 1. Deze topics zijn ontstaan uit het theoretisch kader en de onderzoeksvragen van beide onderzoeken die deel uitmaken van dit tweeledig onderzoek. Binnen dit specifieke onderzoek zijn de volgende topics leidend: factoren die leiden tot betrokkenheid van politie en besluitvorming, persoonlijke ervaringen, emotionele en psychologische gevolgen en tot slot samenwerking en communicatie (zie tabel 1). Uiteindelijk zijn er 24 interviewvragen opgesteld. Voorbeelden van vragen zijn: “Op welke wijze wordt er tijdens het besluitvormingsproces gekeken naar het belang van het kind?” en “Hoe ervaart u de reactie van het kind tijdens de inzet van politie?”. Zie bijlage 1 voor een volledig overzicht. Deze interviewvragen boden

een richtlijn tijdens het interview, waarvan afgeweken kon worden. De onderzoeker heeft gedurende de interviews ingespeeld op de ervaringen en meningen van de participanten. Hierdoor ontstonden er tijdens het interview nieuwe interviewvragen, om de verkregen informatie verder uit te kunnen diepen.

Tabel 1

Topiclijst interview

Topics	Bronnen
Factoren die leiden tot betrokkenheid van politie en besluitvorming	Bartelink et al. (2017); Bartelink et al. (2019); De Rechtspraak (z.d.)
Persoonlijke ervaringen	Ervaringen jeugdbeschermers
Veiligheidsrichtlijnen	Onderzoeksvragen ander deel van dit tweeledig onderzoek
Emotionele en psychologische gevolgen	Bartelink et al. (2023); Lamponen et al. (2018); Nederlands Jeugdinstituut (2023); Turnell en Edwards (2009).
Samenwerking en communicatie	Bartelink et al. (2017); Bartelink et al. (2023); Comité voor de Rechten van het Kind (2013)

2.5 Procedure dataverzameling en analyse

De uiteindelijke data is verzameld door de twee onderzoekers (N = 6) en de supervisor (N = 1). De dataverzameling heeft plaatsgevonden in de periode februari – maart 2024. Er zijn zowel interviews online afgenomen (N = 3), als fysiek op het kantoor van de desbetreffende organisatie (N = 4). De participanten hebben hierin zelf hun voorkeur kunnen aangeven. Er is in beide settings gebruik gemaakt van audio-opnames, welke gebruikt zijn voor het transcriberen. Zes transcripten zijn handmatig uitgewerkt door beide onderzoekers. De supervisor heeft één transcript uitgewerkt middels een transcriptiesoftware van amberscript. De Rijksuniversiteit Groningen heeft een NDA licentie met amberscript, wat de privacy van

de deelnemers waarborgt. Uiteindelijk bleek dit transcript onvoldoende, waardoor beide onderzoekers dit transcript handmatig hebben gecheckt op fouten.

Beide onderzoekers van dit tweeledig onderzoek hebben ieder voor hun individuele onderzoek gekozen voor een specifieke manier van coderen en analyseren. Voor dit onderzoek zijn alle interviews (N = 7) gecodeerd middels twee codeboeken (zie bijlage 2 en 3). De wijze van coderen en analyseren wordt nader toegelicht onder 2.8 ‘analyse’.

2.6 Ethische kwesties

Dit onderzoek is voor de start getoetst door de ethische commissie, welke hierna een akkoord heeft gegeven. De participanten zijn voorafgaand aan deelname van het interview geïnformeerd over het doel van het onderzoek middels een informatieformulier (zie bijlage 4). Daarnaast is er sprake geweest van doorgaande informed consent. Hierin zijn de participanten gewezen op hun rechten tijdens en na afloop van dit onderzoek. Om de participanten te beschermen tegen mogelijke risico's voortkomend uit dit onderzoek, is alle verkregen informatie gepseudonimiseerd en zijn er geen persoonsgegevens onderzocht. Daarnaast hebben de participanten ten alle tijde de mogelijkheid gehad om af te zien van hun deelname aan dit onderzoek.

De verkregen data is opgeslagen op de beveiligde y-schijf van de Rijksuniversiteit Groningen. Binnen deze beveiligde y-schijf zijn ook de transcripten gevormd. De toestemmingsformulieren zijn in een aparte map bewaard ten opzichte van de interviews, in verband met privacy. De data op de y-schijf wordt 10 jaar bewaard voor verificatiedoeleinden. De audiobestanden zijn direct na het afgenomen interview opgeslagen op de y-schijf en hierna verwijderd van het opnameapparaat. De transcripten zijn door twee onderzoekers gecheckt. Middels een overeenkomst tussen de Rijksuniversiteit Groningen en het programma Amberscript, wordt de privacy van de participanten gegarandeerd.

2.7 Kwaliteitswaarborging

De non-respons maakt dat generalisatie van de resultaten van beperkte toepassing is (Flick, 2019). Desondanks is er sprake van saturatie in informatie, waardoor de resultaten kunnen dienen ter kennisdeling en mogelijke problemen en oplossingen naar voren kunnen brengen.

De onderzoeker heeft gebruik gemaakt van variatie met betrekking tot de data. Zo zijn ervaringen van experts verdeeld over verschillende regio's met elkaar vergeleken. Ook bleek uiteindelijk de steekproef gevarieerd te zijn in leeftijd en aantal jaren werkervaring.

Dit heeft geleid tot een grotere kans op het verkrijgen van gevarieerde informatie.

Daarnaast is de onderzoeker er zich van bewust dat het interview kon leiden tot het geven van sociaal wenselijke antwoorden vanuit de participanten. Hier is rekening mee gehouden door het stellen van open vragen, met zo min mogelijk suggestiviteit. Ook heeft de onderzoeker vooraf het doel van het onderzoek toegelicht, waarin is benadrukt dat de verkregen informatie niet herleidbaar zal zijn naar de desbetreffende participant. Het interview is daarnaast afgenomen in een ruimte waarin de expert zich prettig voelde en waarin zo min mogelijk ruis aanwezig was. Tot slot is er, naast de verkregen data vanuit de interviews, geen informatie ingebracht welke niet wetenschappelijk onderbouwd is.

2.8 Analyse

Voor het analyseren en het vergelijken van de verkregen data, is gebruik gemaakt van een thematische analyse (TA), volgens de drie fases beschreven door Swain (2018). De onderzoeker is hierbij zowel deductief als inductief te werk gegaan en heeft gebruik gemaakt van twee codetabellen. Een code wordt volgens Swain (2018) gezien als een element wat mogelijk helpend is voor de onderzoeker voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen en gezamenlijk kunnen ze een overkoepelend thema vormen.

In de eerste fase van de TA heeft de onderzoeker zichzelf bekend gemaakt met de verkregen data door zich in te lezen in de transcripten. Op basis hiervan heeft de onderzoeker een eerste beeld kunnen vormen over het proces en besluitvorming omtrent het inzetten van politie bij een uithuisplaatsing. Daarnaast kreeg de onderzoeker zicht op eventuele verschillen en/of gelijkenissen binnen de resultaten. Hierna heeft de onderzoeker een codetabel opgesteld, op basis van de theorie, de onderzoeksvragen en de interviewvragen (a priori) (zie bijlage 2). Deze codes richtten zich vooral op procesmatige factoren tijdens een uithuisplaatsing, zoals het wel of niet gebruiken van protocollen, communicatie met het kind en factoren die leiden tot het inzetten van politie. Tabel 2 geeft een voorbeeld weer over hoe deze codes zijn ontstaan.

Tabel 2*Voorbeeld van het a priori codeboek*

Code	Beschrijving	Voorbeeld
Richtlijn	De expert vertelt iets over of de besluitvorming bij inzet van politie gebaseerd is op richtlijnen of protocollen.	“Je hebt natuurlijk je standaardprotocollen. Wat moet je doen als er een uithuisplaatsing komt? [...] . Maar daaromheen, qua inzet, politie en dat soort dingen, dat ligt echt aan de situatie zelf.”
Communicatie met het kind	De expert vertelt iets over de manier waarop met het kind gecommuniceerd wordt vooraf, tijdens en na inzet van politie bij een uithuisplaatsing.	“[...] Je stelt gewoon vragen; wat is er aan de hand. En hoe voel je je? Wat is er gebeurd? Vertel in je eigen woorden wat er is gebeurd.”
Reactie kind	De expert vertelt iets over zijn ervaring over de manier waarop het kind reageert tijdens de uithuisplaatsing met inzet van politie.	“Helaas heb je ook kinderen erbij die er helemaal niet van schrikken en die zeggen, ik ben het gewend.”

In de tweede fase heeft de onderzoeker de verkregen data samenvattend onder de codes verdeeld en tegelijkertijd nieuwe codes ontwikkeld, gebaseerd op de transcripten (a posteriori) (zie bijlage 3). Deze codes ontstonden voornamelijk uit de ervaringen die de participanten in de interviews deelden. Zo kwam er meer aandacht te liggen op de veiligheid van de expert zelf, risico's bij het inzetten van politie en spoeduisplaatsingen. Zie tabel 3 voor een voorbeeld over de vorming van de a posteriori codes.

Tabel 3*Voorbeeld van het a posteriori codeboek*

Code	Beschrijving	Voorbeeld
Risico's	De expert vertelt iets over de risico's die kunnen ontstaan bij inzet van politie.	“Het zou kunnen triggeren, dat dan juist misschien iemand een gevecht gaat beginnen in welke aard dan ook.”
Verantwoordelijk- heid/regie op veiligheid	De expert vertelt iets over wie regie draagt over de veiligheid op het moment van de uithuisplaatsing.	“Ik denk toch fifty-fifty, want wij kunnen alleen maar aangeven wat wij nodig hebben om ons werk veilig te doen en ik vind ook dat je respect moet hebben voor de expertise van de politie.”
Nazorg jeugdbeschermers	De expert vertelt iets over de mate waarin zij nazorg kunnen krijgen na een uithuisplaatsing met inzet van politie.	“Vaak weet de manager ervan. Dus eigenlijk altijd heb ik nog wel telefonisch daarna contact gehad van, hé, hoe is het gegaan?”

In de derde fase heeft de onderzoeker specifieke uitspraken van de participanten geselecteerd, die voortvloeien uit de a priori en a posteriori codes en die antwoord kunnen geven op de onderzoeksvragen. Voorbeelden hiervan worden benoemd in het hoofdstuk ‘Resultaten’. In deze laatste fase heeft de onderzoeker alle a priori en a posteriori codes samengevoegd tot enkele thema's. Zie tabel 4 voor een overzicht.

Tabel 4*Overzicht thema's*

Thema	Codes
Factoren die leiden tot inzet politie	<i>Persoonsgebonden factoren; omgevingsfactoren; spoeduisplaatsing;</i>
Procesmatige factoren	<i>Communicatie richting gezin; protocollen/richtlijnen; betrokkenen; rollen en verantwoordelijkheden</i>
Belang van het kind	<i>Besluitvorming; multidisciplinair overleg; belangenafweging; communicatie met het kind; nazorg kind; reactie kind</i>
Ervaringen jeugdbeschermers	<i>Gevoel; persoonlijke ervaring; verbeterpunten; werkende factoren; verschil zonder inzet politie</i>
Samenwerking politie	<i>Samenwerkingsafspraken; afstemming; informatie delen; maatregel; nazorg medewerkers; risico's; verantwoordelijkheid/regie veiligheid</i>

Deze vorm van analyse vraagt om een flexibel proces (Swain, 2018), waarin de onderzoeker kan terugkeren naar eerdere fasen. Bij het begin van de analyse bestond het codeboek (a priori) uit zestien codes. In de tweede fase heeft de onderzoeker het a posteriori codeboek geformuleerd, bestaande uit zes codes. Gedurende de analyse zijn er na drie interviews twee codes (a posteriori) bijgekomen. Dit waren de codes 'spoeduisplaatsing' en 'multidisciplinair overleg'. Na de overige vier interviews zijn er nogmaals twee a posteriori codes bijgekomen. Dit waren de codes 'maatregel' en 'frequentie inzet politie'. Hierna is de onderzoeker teruggekeerd naar de analyse van de eerste interviews, om ervoor te zorgen geen codes gemist te hebben en de cirkel rond te zijn. De data behorende bij de uiteindelijk gevormde thema's kon middels het programma Atlas.ti in kaart gebracht worden. Zo werd bijvoorbeeld alle data wat onder het thema 'besluitvorming' hing samengevoegd tot één bestand. Op basis van deze thematische analyse zijn er resultaten beschreven.

3. Resultaten

De resultaten in dit hoofdstuk zijn per thema beschreven. Allereerst worden de resultaten beschreven op organisatorisch en procesmatig gebied. Dit sluit aan op de eerste twee deelvragen. Hierna worden in 3.3 de resultaten met betrekking tot het belang van het kind beschreven. Deze resultaten richten zich op het beantwoorden van de tweede en derde deelvragen. De resultaten zijn gebaseerd op de perspectieven van jeugdbeschermers ten aanzien van de hierboven beschreven thema's.

3.1 Factoren die leiden tot inzet van politie

In de interviews komen verschillende reacties naar voren over het wel of niet inzetten van politie. Een aantal jeugdbeschermers benoemen dat de inzet van politie een uitzondering is en enkel gebeurt wanneer sprake is van een onveilige situatie. Zo benoemt een jeugdbeschermer: “[...] als ik kijk naar de keren dat er bij mij politie bij is geweest, dan is dat voornamelijk in situaties geweest waarbij vooraf al bedreigingen geuit zijn.” Daarentegen zijn er ook uithuisplaatsingen die vaker inzet van politie vereisen. Zo zegt een jeugdbeschermer: “[...] in negen van de tien keer vragen we om de politie mee te gaan bij een uithuisplaatsing.” Volgens een aantal jeugdbeschermers wordt de politie standaard ingezet tijdens een uithuisplaatsing.

Zowel omgevingsfactoren, zoals een crimineel circuit of mensen met een groot netwerk, als persoonsgebonden factoren geven aanleiding voor het inzetten van politie. Een jeugdbeschermer benoemt: “Ouders die zeggen ‘ik zie het leven niet meer zitten’, [...] of ‘dan ga ik mijn kind iets aan doen’. Dat zijn dingen waarvan we denken dan heb je een kwetsbaar kind die in bescherming genomen moet worden.” Persoonlijke problematieken komen vaker naar voren als risicofactor. Zo wordt psychiatrische problematiek en sprake van middelengebruik meermaals benoemd. Daarnaast richten de factoren zich zowel op de veiligheid van het kind, als ook op de veiligheid van de jeugdbeschermers zelf en andere betrokkenen. “Je moet waakzaam zijn op gevaar, eigen veiligheid, veiligheid van de kinderen en risico op escalatie”, aldus een jeugdbeschermer. Zie tabel 5 voor een volledig overzicht van de risicofactoren.

Het merendeel van de jeugdbeschermers benoemt dat het inzetten van politie een weloverwogen keuze is. Hiervoor wordt als reden genoemd dat het veel spanning oplevert voor alle betrokkenen. Echter, aldus een jeugdbeschermer: “weet je soms niet wat je

tegenkomt.” Deze onvoorspelbaarheid, die volgt uit het ontbreken van informatie, blijkt uit alle interviews een grote factor voor het wel inzetten van politie. “[...] Dan weet je ook gewoon niet waar je komt. Dus dat maakt dat je dan gewoon geen inschatting kan maken”, aldus een jeugdbeschermer. Hiervan is vooral sprake bij spoedhuisplaatsingen. Hier wordt in 3.3.5 verder op ingegaan.

In de meeste interviews komt naar voren dat de politie niet wordt ingezet wanneer sprake is van medewerking van de ouders. Een jeugdbeschermer benoemt het volgende:

Wij hebben dan soms zelf niet eens een rol. En dat is al helemaal mooi, dat je vervolgens gewoon kan zeggen van [...] we treffen elkaar daar. Stappen jullie zo in de auto met het kind? Als je dat kan bereiken, heeft dat wel echt mijn voorkeur.

Tabel 5

Risicofactoren die volgens jeugdbeschermers een rol spelen bij het inzetten van politie

Persoonsgebonden factoren	Omgevingsfactoren
Bij risico op eigen veiligheid	Bij sprake van acute onveiligheid, zoals bij een spoedhuisplaatsing (zie kopje 3.3.5)
Bij een risico op familiedrama. Dit gebeurt wanneer ouders aangeven het kind iets aan te doen, of het kind zichzelf iets aan gaat doen	Wanneer de buurt zorgt voor onveiligheid, door veelvuldig op straat te staan/betrokken te raken
Bij sprake van dreigende agressie vanuit (één van) de ouders	Bij sprake van een crimineel circuit, of mensen met een heel groot (dreigend) netwerk
Wanneer bekend is dat een direct betrokkene eerder hulpverleners heeft aangevallen	Bij vermoeden van vuurwapenbezit
Bij sprake van onder invloed zijn van alcohol en/of drugs, bij ouders en/of het kind	

Bij psychiatrische problematiek. Hierbij benoemt een jeugdbeschermer dat wanneer hiervan sprake is, ook geprobeerd wordt de betrokken hulpverlener mee te nemen

3.2 Procesmatige factoren

3.2.1 Protocollen en richtlijnen

Het merendeel van de jeugdbeschermers geeft aan protocollen te hebben binnen de organisatie, welke iets vertellen over het stappenplan en de rollen en verantwoordelijkheden tijdens een uithuisplaatsing. Een aantal jeugdbeschermers geven aan dat deze protocollen geen beschrijving geven over het inzetten van politie. Daarnaast geven veel jeugdbeschermers aan dat er geen gedeelde protocollen bestaan ten aanzien van het gezamenlijk handelen met externe organisaties, zoals de politie. “De politie hanteert zijn eigen protocollen”, aldus een jeugdbeschermer. De jeugdbeschermers die aangeven wel protocollen te hebben binnen de organisatie, geven aan deze ofwel niet te gebruiken, of alleen te gebruiken als leidraad. “Ik zie ze alleen in wanneer ik iets niet meer weet”, aldus een jeugdbeschermer.

De uithuisplaatsingen worden door de jeugdbeschermers als maatwerk gezien, wat invloed heeft op het gebruik van protocollen. “Dat protocol zit wel in mijn hoofd en ik denk ook echt dat ik hem erbij zou pakken als ik het niet meer precies zou weten, maar het is zo op maat gemaakt.” Een aantal jeugdbeschermers benoemen dat er sprake is van uiteenlopende situaties, wat het lastig maakt om protocollen op te stellen. Daar komt bij dat de problematieken landelijk, per regio, als ook persoonlijk kunnen verschillen: “Omdat het zo maatwerk is en continue afwegen [...] denk ik dat het überhaupt per persoon al wisselend is. [...] wie werkt er, wie krijg je aan de telefoon, hoe wordt er mee omgegaan?” Er wordt benoemd dat het werk niet uit te voeren is met alleen protocollen. Echter, volgens een jeugdbeschermer zijn protocollen wel werkend voor nieuwe jeugdbeschermers.

Meerdere jeugdbeschermers benoemen dat de grote lijnen in elke uithuisplaatsing enigszins hetzelfde zijn. Zo hebben alle jeugdbeschermers voorafgaand aan de uithuisplaatsing overleg middels een multidisciplinair team, welke bestaat uit een gedragswetenschapper en een aantal jeugdbeschermers. Een jeugdbeschermer benoemt dat hierdoor onbewust protocollen worden gehanteerd: “Dat wil niet zeggen dat je ze onbewust

niet gebruikt. [...] we hebben met de gedragswetenschapper overleg, [...] wat eigenlijk ook een protocol natuurlijk is.”

3.2.2 Rollen en verantwoordelijkheden

Uit de interviews blijkt dat de gecertificeerde instelling de verantwoordelijkheid draagt over het uitvoeren van de uithuisplaatsing en over het maken van een afweging over de veiligheid van het kind en betrokkenen. “Dit noemen wij de risicoanalyse en het scenario denken”, aldus een jeugdbeschermer. De afweging vindt grotendeels plaats op basis van dossierinformatie, of op basis van eerdere gesprekken met het gezin en/of het kind. De verantwoordelijkheid van de gecertificeerde instelling wordt gedeeld met de politie. Zo vindt er volgens alle jeugdbeschermers een voorbespreking plaats, vaak op het politiebureau. Een jeugdbeschermer benoemt: “Er wordt een gedragen plan gemaakt.” De beschikbare tijd voor deze voorbespreking lijkt leidend. Er worden een aantal situaties geschetst waarin het wegens veiligheidsrisico’s, denk hierbij aan wapenbezit, in het belang is voor het kind om snel te handelen. Daarnaast wordt als voorbeeld genoemd dat bij sprake van een suïcidepoging niet altijd tijd is om een gesprek af te wachten. Ook wordt door meerdere jeugdbeschermers ervaren dat zij soms lang moeten wachten tot de beschikking vanuit de kinderrechter binnen is. Dit belemmert de samenwerking met de politie, “omdat zij moeilijk in die tijd personeel beschikbaar kunnen houden”, wordt benoemd. Hetzelfde geldt andersom ook: de politie heeft een bevel tot binnentreding nodig. De jeugdbeschermers geven aan hier soms lang op te moeten wachten.

In de voorbespreking worden de problematieken van zowel het gezin als ook het kind besproken. De politie wordt niet van alles op de hoogte gebracht, “wel over eventuele veiligheidsrisico’s”, aldus een jeugdbeschermer. “Het is daarna aan de politie om een verdere inschatting te maken.” Dit kan gaan over het aantal mankracht wat zij kunnen inzetten, het gebruiken van een burgerauto, of het wel of niet dragen van politiekleding. De jeugdbeschermers geven aan dat zij hier vooraf over nadenken, met het belang van het kind in het achterhoofd. Zij kunnen hierover, tijdens de voorbespreking, hun wens uitspreken. De uiteindelijke beslissing ligt volgens de jeugdbeschermers bij de politie.

De politie is verantwoordelijk voor de algehele veiligheid. In de interviews komen een aantal maatregelen naar voren die de politie in kan zetten tijdens de uithuisplaatsing, zoals: het afzetten van de straat, vervoeren van de jeugdbeschermers zodat zij anoniem kunnen blijven, het forceren van deuren, ouders die agressief gedrag laten zien apart nemen, ingrijpen

bij vluchtgevaar en het inzetten van politiehonden. De politie maakt hierover zelf een afweging. In een aantal interviews wordt benoemd dat het kan voorkomen dat de politie over bepaalde informatie bezit, welke niet bekend is bij de jeugdbeschermingsorganisatie, maar wel van invloed is op de veiligheid. De politie kan op basis van deze informatie zelf afwegen om de uithuisplaatsing wel of niet bij te staan. Een aantal jeugdbeschermers benoemen te vertrouwen op de expertise van de politie hierin.

Tot slot geven de meeste jeugdbeschermers aan na de uithuisplaatsing binnen een week intern een evaluatiemoment te hebben voor een procesevaluatie. Hierin wordt teruggekeken op de genomen stappen en de belangen van het kind. Evaluaties met de politie wordt niet in elk interview benoemd en lijken inhoudelijk over het algemeen korter. Een jeugdbeschermer benoemt hierover: “Ik probeer er altijd wel even aandacht voor te hebben, maar ik weet niet of het altijd ook echt gebeurt.” In meerdere interviews wordt aangegeven dat de evaluatie achteraf wel vaker zou mogen, ook om dingen te bespreken die juist wel goed gaan.

3.3 Belang van het kind

“Het belang van het kind is altijd gediend, alleen is de weg er naartoe soms heel pijnlijk.”

3.3.1 Afwegingen in de besluitvorming

In elk interview wordt benadrukt dat de voorkeur ligt bij een uithuisplaatsing zonder inzet van politie. Dit is volgens de jeugdbeschermers, wegens de stress die het oplevert, meer in het belang van het kind. Echter, verschillende jeugdbeschermers geven aan dat het ervaren van onveiligheid tijdens een uithuisplaatsing door jeugdbeschermers de afgelopen jaren een steeds sterkere rol lijkt te spelen in het besluitvormingsproces ten aanzien van de inzet van politie. Zo benoemt een jeugdbeschermer het volgende:

Ik denk dat de mensen zelf ook veel mondiger zijn geworden en de agressie is ook enorm toegenomen in ons werkveld. [...] Het zijn heel vaak de spoeduisplaatsingen, [...] dat is ook een verschil wat je ziet door de jaren heen.

In meerdere interviews komt naar voren dat de inzet van de politie, door de toenemende agressie, ook voor de jeugdbeschermers zelf als prettig ervaren wordt.

De jeugdbeschermers benadrukken dat een uithuisplaatsing niet zomaar gebeurt en dat zij deze beslissing niet maken: “Dit doet de rechter.” Dit besluit wordt volgens alle jeugdbeschermers in het belang van het kind genomen. Hierna wordt de afweging gemaakt tussen het risico wat inzet van politie kan geven, of wat het kan opleveren. De jeugdbeschermers benoemen een aantal risico’s die voort kunnen komen uit het inzetten van politie. Zo kan een inval in de persoonlijke ruimte leiden tot escalaties in de vorm van discussie of agressie vanuit ouders. Ook kan het trauma’s omhooghalen van eerdere situaties met betrokkenheid van politie, of bij het zien van de politie in de toekomst een flashback krijgen naar het moment van de uithuisplaatsing. Daarnaast kan een wijk/straat uitlopen, door interesse in de inzet van politie. Dit kan volgens meerdere jeugdbeschermers weer leiden tot onveilige situaties.

In de interviews komt naar voren dat de afweging tussen het wel of niet inzetten van politie een ethisch vraagstuk kan zijn, wat de beslissing belemmert. “De trauma’s voor de kinderen maken de afwegingen soms erg naar en ingrijpend”, aldus een jeugdbeschermer. In een ander interview wordt het volgende benoemd:

Ik vind het wel bijna ethisch, dat ik denk van, wat weegt zwaarder? [...] Ik heb ook wel eens meegemaakt dat het niet goed ging, bij een uithuisplaatsing en dat je dan merkt van jeetje, het is zo belangrijk om een goede afweging te maken en dan nog garandeert dat niet.

Daarnaast wordt meermaals benoemd dat de risico’s zorgvuldig vooraf worden besproken, “het belang van het kind is hierin altijd leidend”, aldus een jeugdbeschermer. “Desondanks”, benoemt een jeugdbeschermer, “kan je het nog zo goed doen, maar blijft het een trauma voor het kind.”

Volgens meerdere jeugdbeschermers is de afweging over het inzetten van politie voor ieder kind gelijk en speelt leeftijd hierin geen rol. Er wordt enkel door een jeugdbeschermer benoemd dat bij kinderen met sprake van een (ernstige) vorm van autisme de inzet van politie zo onzichtbaar mogelijk gebeurt. Aan de ouders wordt verteld dat de politie niks doet als dit niet nodig is. “De politie grijpt alleen in op het moment dat het uit de klauwen loopt.” Volgens een paar jeugdbeschermers is dit een gevoelskwestie, waar zowel de jeugdbeschermer als ook de politie in aan kan geven dat de sterke arm van de politie nodig is.

Desondanks komt in een aantal interviews naar voren dat het belang van het kind niet altijd op de eerste plek staat: “In eerste instantie moet je altijd zorgen dat je zelf veilig bent. Als wij niet veilig zijn, dan kunnen we het kind ook niet veiligstellen”, aldus een jeugdbeschermer. In tweede instantie wordt naar de veiligheid van het kind gekeken. Een jeugdbeschermer refereert hierbij naar de beroepscode van de SKJ waaraan jeugdbeschermers zich dienen te houden en welke kaders biedt voor een eventuele uithuisplaatsing: “Je probeert altijd een uithuisplaatsing te voorkomen.”

Het belang van het kind komt volgens een aantal jeugdbeschermers naar voren bij de afweging of politie op afstand of in zicht ingezet moet worden. De voorkeur ligt volgens de jeugdbeschermers op het inzetten van politie op afstand: “De politie is wel vaak een ding, het levert wel echt veel meer spanning op.” Deze afweging fluctueert per keer en is situatieafhankelijk, aldus meerdere jeugdbeschermers.

3.3.2 Samenwerking met de politie

In een aantal interviews wordt benoemd dat de politie niet altijd duidelijk heeft wat zij kan bieden: “Het ene politieteam is ook echt heel meewerkend en het andere politieteam zegt van ja, jongens, dit is onze taak niet. Wie doet wat? Daar zit nog wel eens verschil in”, aldus een jeugdbeschermer. Echter, consequentie in de samenwerking wordt door veel jeugdbeschermers als prettig ervaren. Zo benoemt een jeugdbeschermer het volgende: “[...] is het altijd fijn als je iemand hebt die je al kent [...]. Dat je even weet als we met elkaar te maken hebben, weet je ook dat je kan vertrouwen op elkaars inschatting.” Ook wordt meermaals benoemd dat het belangrijk is om respect te hebben voor elkaars vak en vertrouwen te hebben in het feit dat de inzet van politie zorgvuldig overwogen wordt. “Hierbij is het helpend om korte lijntjes met de politie te hebben, met zo mogelijk vaste contactpersonen”, aldus een jeugdbeschermer. Uit het merendeel van de interviews blijkt dat een vaste contactpersoon vaak niet haalbaar is. “Het is afhankelijk wie en hoeveel man er beschikbaar is.” Daar komt bij dat de hoeveelheid mensen die aanwezig zijn tijdens een uithuisplaatsing een grote rol heeft. Zo benoemt een jeugdbeschermer het volgende: “Hoe meer mensen er zijn, hoe hoger de emoties oplopen, hoe traumatischer het is.” De jeugdbeschermers vertellen zelf altijd twee jeugdbeschermers en één auto per uithuisgeplaatst kind in te zetten. Bij een uithuisplaatsing met meerdere kinderen, zijn al snel meer mensen betrokken.

Daarnaast geven de jeugdbeschermers aan dat het ook kan voorkomen dat de politie afwachtend is in het bieden van ondersteuning. Er wordt meerdere keren aangegeven een hogere drempel te ervaren ten aanzien van het contact leggen met de politie. Een jeugdbeschermer benoemt dat de politie als argument kan geven om het eerst zelf te proberen. Meerdere jeugdbeschermers benoemen hierbij dat de privacywet niet altijd voordelig werkt en politie soms terughoudend is in het delen van informatie. De jeugdbeschermers geven aan dat wanneer zij informatie willen opvragen bij de politie, zij goed moeten onderbouwen waarom dat in het belang van het kind is om over de informatie te bezitten. Dit kan volgens een aantal jeugdbeschermers tegenwerken. Volgens een jeugdbeschermer gebeurt dit in het geval zij informatie willen om hun eigen veiligheid in te schatten. Er wordt door sommige jeugdbeschermers aangegeven dat de samenwerking hierin af en toe mist.

3.3.3 De uithuisplaatsing en de rechten en belangen van het kind

Er wordt meermaals benoemd dat het belang van het kind door middel van de machtiging uithuisplaatsing wordt gediend. Een jeugdbeschermer zegt hierover: “Als er niet voldoende onveiligheid en gesprekken geweest zijn en als niet alles al geprobeerd is, met betrekking tot hulpverlening, om een kind thuis te laten. Een rechter zal daar nooit mee akkoord gaan.” De rechten van het kind zijn volgens de jeugdbeschermers niet altijd duidelijk: “Ik weet niet of we heel bewust zijn met de rechten van het kind [...], maar wel natuurlijk wat is in het belang van het kind?” De jeugdbeschermers geven aan het belangrijk te vinden dat het kind zijn of haar eigen spulletjes mee kan nemen. Hiervoor is volgens een aantal jeugdbeschermers echter niet altijd tijd, wegens de aanwezige onveiligheid die zij ervaren. Ook wordt door meerdere jeugdbeschermers aangegeven dat zij, in het belang van het kind, zo snel mogelijk zicht creëren op perspectief en contactherstel met de ouders.

Uit meerdere interviews met jeugdbeschermers blijkt dat het gezin vooraf vaak niet ingelicht wordt over de inzet van politie. Als reden wordt genoemd dat het inlichten van ouders kan leiden tot mogelijk vluchtgevaar of het vergroten van de onveiligheid voor het kind, door toename van agressie vanuit ouders. Daarentegen wordt door verschillende jeugdbeschermers benoemd dat het gezin vaak al wel op de hoogte is van een mogelijke uithuisplaatsing: “Er zijn echt al heel veel gesprekken geweest. En is alles al geprobeerd. Want een uithuisplaatsing doe je alleen als het echt niet anders kan.” Er wordt meerdere

malen aangegeven dat de communicatie met ouders en het kind bij een reguliere uithuisplaatsing beter verloopt dan bij een spoeduisplaatsing (zie 3.3.5).

Tijdens de uithuisplaatsing heeft de politie volgens alle jeugdbeschermers weinig tot geen contact met het kind. Het maakt volgens een jeugdbeschermer verschil of de betrokken politieagent eerdere ervaringen heeft met uithuisplaatsingen. Agenten met meer ervaring zouden beter kunnen inspelen op dat wat nodig is en eerder een stapje terug doen. De jeugdbeschermers vertellen zelf het gesprek aan te gaan met het kind: “Dat zou ik zelf ook niet uit handen willen geven”, aldus een jeugdbeschermer. Volgens een jeugdbeschermer gebeurt dit vaak achteraf van de uithuisplaatsing, wanneer een kind uit de voor hun onveilige situatie is gehaald. Deze jeugdbeschermer benoemt: “Uitleg is heel belangrijk. Niet dat je in een auto gaat zitten en denkt: laat maar. Nee, uitleg is heel erg belangrijk.” De hoeveelheid informatie wat met het kind gedeeld wordt, is volgens een paar jeugdbeschermers afhankelijk van een aantal factoren. Zo wordt het volgende benoemd: “Hangt heel erg af van hoe een kind reageert. Want anders ga je misschien informatie geven die helemaal niet aankomt.” Daarnaast vertelt een jeugdbeschermer aan te sluiten op de behoeftes van het kind: “Ik heb ook wel een keer een jongetje gehad op de achterbank die zei, ik heb eigenlijk zo’n honger. Ja, weet je, dan is dat het eerste wat je gaat doen”. De jeugdbeschermers geven allemaal aan binnen een week na de uithuisplaatsing weer contact te hebben met het kind, om verdere informatie toe te lichten.

3.3.4 De reactie van het kind

Alle jeugdbeschermers benoemen dat een uithuisplaatsing traumatisch is voor een kind. Hierbij wordt een aantal keer benoemd dat het inzetten van politie deze ervaring extra traumatiserend kan maken. De meningen hierover verschillen. Zo benoemt een jeugdbeschermer geen schrikreactie van de kinderen te ervaren. Een andere jeugdbeschermer benoemt:

Maar ik denk dat dat het hele plaatje is van dat wij dan komen, soms kennen ze ons niet eens en opeens moet je met vreemde mensen in de auto. Dus ik weet niet of daar de politie een extra factor in is.

Angst lijkt een terugkerende emotie die de meeste jeugdbeschermers herkennen bij het kind. Daarnaast wordt door meerdere jeugdbeschermers gezien dat de kinderen beschadigd zijn. Zo

benoemt een jeugdbeschermer: “Dat zie je doordat ze zo reageren zoals ze reageren. Zo van nou he, [...] ik vind het eigenlijk ook wel fijn dat ik nu daar weg ben.”

Het merendeel van de jeugdbeschermers geeft aan verschil te ervaren tussen een uithuisplaatsing met inzet van politie en een uithuisplaatsing zonder inzet van politie. Een paar jeugdbeschermers benoemen dat zij het inzetten van politie zelf als meer ingrijpend ervaren, waarbij zij meer op scherp staan. “Helemaal in het geval dat de politie kogelvrije vesten draagt”, aldus een jeugdbeschermer. Bij uithuisplaatsingen zonder politie wordt volgens veel jeugdbeschermers meer samenwerking met de ouders ervaren. Een jeugdbeschermer benoemt: “Ook hier heb je wel eens een boze ouder, want je komt aan hun dierbaarste bezit.” Toch wordt in deze situaties minder spanning ervaren en af en toe zelfs meer begrip vanuit de ouders. Deze situaties komen volgens de jeugdbeschermers enkel voor wanneer er al een heel traject aan vooraf is gegaan, waarin gesprekken met ouders leidend waren. Er wordt aangegeven dat het in het belang van het kind is wanneer het kind acceptatie vanuit ouders over de situatie ervaart.

3.3.5 Spoeduisplaatsing en het belang van het kind

Uit alle interviews blijkt dat de politie bij een spoeduisplaatsing standaard wordt ingezet. Een jeugdbeschermer legt uit dat bij een spoedmachtiging de Raad voor de Kinderbescherming aanwezig is en dat zij het woord doen met betrekking tot het uitleggen van de beschikking. De jeugdbeschermers ervaren een aantal nadelen ten aanzien van een spoeduisplaatsing. Zo is er geen tijd voor een uitgebreide voorbereiding met de politie. Daarnaast zijn de ouders en het kind er niet op voorbereid. “Dit maakt dat het bericht voor ouders en het kind als een schok kan komen”, aldus een jeugdbeschermer. Een jeugdbeschermer benoemt dat deze vorm juist kan leiden tot onveilige situaties. “Echter”, benoemt een jeugdbeschermer, “is de situatie vaak al schrijnend en instabiel. Dat maakt de spoed en dat maakt dat politie ingezet wordt.” Meerdere jeugdbeschermers benoemen dat dit vooral ook gaat om je eigen veiligheid. “Bij een spoeduisplaatsing is vaak weinig informatie vooraf bekend, wat leidt tot onvoorspelbare situaties.” De jeugdbeschermers benoemen dat zij het moeten hebben van de informatie die ze krijgen vanuit de Raad.

Spoeduisplaatsingen verschillen wel van elkaar, blijkt uit de interviews. In de ene situatie speelt onveiligheid vanuit de ouder, in de andere situatie speelt verwaarlozing vanuit de ouder. Dit is in gevallen van zwaar alcohol- of drugsgebruik, maar ook bij

levensbedreigende situaties, zoals suïcide. Al deze gevallen kunnen het volgens de jeugdbeschermers spoed maken.

Een (spoed)uithuisplaatsing wordt door meerdere jeugdbeschermers als erg naar ervaren. Een jeugdbeschermer zegt hierover: “Als iemand tegen mij zegt van je hoeft het nooit meer te doen, dan zeg ik: fijn. Maar ik vind ook dat we het werk moeten doen. [...]. Want die opdracht hebben wij. We vragen er niet om.” Een paar jeugdbeschermers benoemen dat een spoeduithuisplaatsing vooral als heel naar wordt ervaren doordat het vooraf bespreken met het kind niet kan plaatsvinden.

4. Conclusie

In dit onderzoek stond de vraag centraal wat de ervaringen zijn van jeugdbeschermers over de besluitvorming bij het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing en hoe hierin het belang van het kind en de mogelijke impact op het kind in wordt meegenomen. In het onderzoek is gesproken met zeven jeugdbeschermers die hierover hun ervaringen hebben gedeeld.

Uit de resultaten blijkt dat de politie standaard wordt ingezet bij spoeduisplaatsingen en volgens een aantal jeugdbeschermers standaard bij elke uithuisplaatsing. Er lijkt verschil te zitten in wanneer wel of geen politie ingezet wordt. Zowel omgevingsfactoren als persoonsgebonden factoren geven hier aanleiding toe. De onvoorspelbaarheid lijkt een grote rol te hebben. Deze afweging wordt volgens de jeugdbeschermers zorgvuldig genomen middels een multidisciplinair team. Hiermee is de eerste deelvraag beantwoord.

Daarnaast kan geconcludeerd worden dat protocollen en richtlijnen er grotendeels wel zijn, maar door het merendeel van de bevroagde jeugdbeschermers niet gebruikt wordt. Daarentegen wordt aangegeven dat protocollen lastig te hanteren zijn, vanwege het maatwerk wat de jeugdbeschermers ervaren. Daar komt bij dat uithuisplaatsingen als zeer aangrijpend worden ervaren. Dit maakt dat ethische vraagstukken naar voren komen, waarin mogelijk onvoldoende wordt teruggevallen op protocollen en meer op gevoel.

Het is opvallend dat de experts benoemen volgens het belang van het kind te handelen, maar hierin niet altijd weten of zij aan de rechten van het kind voldoen. Zo kan wegens tijdstekort niet altijd voldaan worden aan het recht van het kind om zijn stem te laten horen. Daarentegen geven meerdere jeugdbeschermers aan hier achteraf wel aandacht voor te hebben. Ook bij de afwegingen die gemaakt worden voor het inzetten van politie geven de jeugdbeschermers aan aandacht te hebben voor de belangen van het kind. Zo wordt zorgvuldig gekeken naar de mogelijkheid om politie op afstand te houden. Echter, deze beslissing ligt niet altijd bij de jeugdbeschermers; de politie lijkt hier ook een aandeel in te hebben.

Ook kan geconcludeerd worden dat een uithuisplaatsing met inzet van politie mogelijk een grotere impact kan hebben op het kind dan een uithuisplaatsing zonder politie. Dit heeft vooral te maken met de mogelijkheden om contact te leggen met het gezin en de hoeveelheid mensen die aanwezig zijn. In beide gevallen wordt een uithuisplaatsing door de

jeugdbeschermers als traumatisch ervaren voor het kind. De overige deelvragen zijn hiermee beantwoord.

Tot slot lijkt de politie ook ten aanzien van de eigen veiligheid van de jeugdbeschermers ingezet te worden. Er wordt een grote mate van onveiligheid ervaren door de jeugdbeschermers, welke veelal voortkomt uit onvoorspelbaarheid en het niet altijd vooraf kunnen afstemmen met het kind en de ouders. Er is een signaal uit het interview voortgekomen dat deze onveiligheid vroeger in mindere mate werd ervaren en met de jaren groeit. Desondanks wordt er een grotere drempel ervaren voor het inzetten van politie, terwijl dit in veel gevallen volgens de jeugdbeschermers wel nodig is.

Concluderend kan gesteld worden dat de ervaringen van jeugdbeschermers uiteenlopend zijn en hier geen eenduidige werkwijze uit naar voren komt. Het belang van het kind wordt volgens de jeugdbeschermers zorgvuldig meegenomen in de besluitvorming. Daarentegen kan de conclusie gesteld worden dat de rechten van het kind niet in iedere situatie gewaarborgd lijken te kunnen worden. Spoeduisplaatsingen lijken de betrokkenheid en de stem van het kind te belemmeren, door de grote mate van onvoorspelbaarheid. Tot slot ervaren de jeugdbeschermers alle uithuisplaatsingen als traumatisch voor het kind en is het onduidelijk of de inzet van politie hier een extra impact op heeft.

5. Discussie

5.1 Factoren die leiden tot inzet van politie

De ervaringen over de frequentie van en aanleiding voor het inzetten van politie bij uithuisplaatsingen verschillen. Dit terwijl Bartelink et al. (2017) stelt dat uniforme richtlijnen gehanteerd moeten worden. Alhoewel het aantal door de rechter afgegeven machtigingen uithuisplaatsing de afgelopen jaren daalt (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023), is het mogelijk dat er een stijgende lijn zit in het inzetten van politie. Dit kan komen door het ervaren van meer onveiligheid door de jeugdbeschermers. Daarnaast benoemt een advocaat in een recent artikel van NOS (2024) een stijging in de spoeduisplaatsingen te zien. Uit alle interviews in dit onderzoek blijkt de onvoorspelbaarheid, die volgt uit het ontbreken van informatie, een grote factor voor het inzetten van politie. Het ontbreken van informatie wordt door de jeugdbeschermers voornamelijk bij spoeduisplaatsingen ervaren (zie ook: Bartelink et al., 2017).

Daarnaast komen in de resultaten zowel omgevingsfactoren als ook persoonsgebonden factoren naar voren voor het inzetten van politie. Uit de literatuur blijkt dat de politie ingezet kan worden bij crisisplaatsingen (Bartelink et al., 2017) en bij sprake van onveiligheid (De Rechtspraak, z.d.). De resultaten van dit onderzoek lijken hier enigszins van af te wijken, gezien benoemd wordt dat de politie ook ingezet wordt ten aanzien van de veiligheid van de jeugdbeschermer zelf.

5.2 Procesmatige factoren

Uit de resultaten blijkt dat de besluitvorming plaatsvindt binnen een multidisciplinair team. Dit komt overeen met dat wat het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) van belang vindt en tevens met wat in de Richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing (Bartelink et al., 2023) beschreven staat. Daarnaast geven meerdere jeugdbeschermers aan tijdens een uithuisplaatsing niet altijd richtlijnen en protocollen te hanteren. Dit sluit aan op onderzoek van Bartelink et al. (2019), die stelt dat richtlijnen onvoldoende gehanteerd worden. Dit kan invloed hebben op de gewenste consistentie in het handelen (zie ook: Bartelink et al., 2017; Keddell, 2022; Steenmeijer et al., 2017). Ook het maatwerk, wat door meerdere jeugdbeschermers ervaren wordt, kan hier invloed op hebben. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (2022) sluit hierop aan door verschil in het aantal jeugdhulp met verblijf per gemeente aan te tonen. Dit beeld geeft mogelijk verschillende werkwijzen weer.

Dit onderzoek sluit daarnaast aan op de uitspraak van Bartelink et al. (2019), die stelt dat uithuisplaatsingen als aangrijpend worden ervaren. Hierbij kan teruggevallen worden op normen en waarden, zoals beschreven door Rothfus (2019). Ondanks dat gesteld wordt dat subjectieve factoren kunnen leiden tot fouten in de besluitvorming (Bartelink et al., 2023), is in dit onderzoek niet onderzocht in welke mate de subjectieve factoren van invloed zijn op het beslissingsproces. Daarnaast blijkt uit de literatuur dat jeugdbeschermers de besluitvorming als niet altijd eenduidig ervaren (Bartelink et al., 2018; Bartelink et al., 2019). Dit is binnen dit onderzoek onvoldoende naar voren gekomen. Echter, er lijkt verschil te zitten in de werkwijzen, waarbij jeugdbeschermers aangeven dat er situatieafhankelijk gehandeld wordt.

5.3 Belang van het kind

In dit onderzoek komt onvoldoende naar voren of altijd aan de rechten van het kind wordt voldaan, zoals beschreven in artikel 12 (IVRK), die het recht van de stem van het kind beschrijft. Op die manier wordt volgens het Comité voor de Rechten van het Kind (2013) het belang van het kind, zoals beschreven in artikel 3 (IVRK), niet gewaarborgd. Zo stellen een aantal jeugdbeschermers in dit onderzoek dat de veiligheid van henzelf op de eerste plek staat. Daarnaast benoemen meerdere jeugdbeschermers dat er niet altijd tijd is om in gesprek te gaan met het kind en het gezin. Zij benoemen dat hiervan vooral sprake is tijdens een spoeduisplaatsing (zie ook: Bartelink et al., 2023; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2022; WODC, 2022). Ook een recent artikel van NOS (2024) sluit hierop aan, waarin gesteld wordt dat de rechten van het kind tijdens een spoeduisplaatsing verbeterd moeten worden. Hierin komen zorgen naar voren over de mate van afstemming met het gezin en het kind, iets wat wettelijk is vastgesteld (zie hiervoor: WODC, 2022). Daarentegen geven de jeugdbeschermers aan achteraf van de uithuisplaatsing aandacht te hebben voor het belang van het kind. Dit sluit aan op onderzoek van Lamponen et al. (2018), waarin wordt gesteld dat reflecteren op het belang van het kind noodzakelijk is. Een uithuisplaatsing met, evenals zonder inzet van politie, wordt door de jeugdbeschermers als traumatisch ervaren, wat aansluit op de onderzoeken van Bartelink et al. (2023), Lamponen et al. (2018) en Nederlands Jeugdinstituut (2023).

Tot slot komt meermaals naar voren dat de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming van een uithuisplaatsing ligt bij de rechter en niet bij de jeugdbeschermers. De jeugdbeschermers geven aan te vertrouwen op de expertise van de rechter, die een

machtiging uithuisplaatsing volgens hen in het belang van het kind afgeeft. Echter, de Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg (2019) stelt hier vraagtekens bij. De Rechtspraak (2022) noemt hierover als voorbeeld de toeslagenaffaire, waarin onduidelijk is of een uithuisplaatsing in het belang van het kind is geweest. Dit roept vragen op over het afwegingskader van rechters en jeugdbeschermers, ten aanzien van de belangen van het kind, in relatie met dat wat het IVRK beschrijft.

5.4 Sterke kanten en limitaties van het onderzoek

Dit onderzoek heeft zicht gegeven op de besluitvorming bij het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing en op hoe het belang van het kind terugkomt in de afwegingen die gemaakt worden. Daarnaast heeft dit onderzoek inzicht gegeven in de noodzaak die vanuit de jeugdbeschermers gevoeld wordt om de politie in te zetten ten aanzien van hun eigen veiligheid. Ondanks dat geconcludeerd kan worden dat mogelijk niet altijd aan de rechten van het kind kan worden voldaan, zoals beschreven in artikel 12 (IVRK), geven de jeugdbeschermers aan zorgvuldig afwegingen te maken, ervanuit gaande dat de rechter de beslissing om een kind uit huis te plaatsen neemt in het belang van het kind.

Desondanks heeft niet elke gecertificeerde instelling deel kunnen nemen aan dit onderzoek en zal er per regio verschil zitten in de werkwijze. Daarnaast is er gewerkt met een gemakssteekproef, wat maakt dat resultaten van dit onderzoek niet gegeneraliseerd kunnen worden (Flick, 2019). Ook kan niet gesteld worden welke subjectieve factoren mogelijk invloed hebben op de besluiten en wat de impact hiervan is. Ondanks dat een duidelijk beeld is ontstaan uit de ervaringen van de experts, zijn de ervaringen van uithuisgeplaatste kinderen en hun ouders niet meegenomen. Dit kan invloed hebben op de uiteindelijke conclusie. Tot slot is er zorgvuldig gewerkt met het selecteren van de citaten, om herleidbaarheid naar de jeugdbeschermers zoveel mogelijk te voorkomen. Hierdoor zijn enkele ervaringen, evenals verschillen in organisaties, niet meegenomen in de resultaten van dit onderzoek, wat invloed kan hebben op de betrouwbaarheid.

Voor het nogmaals uitvoeren van dit onderzoek, kan gelet worden op het specificeren van de rechten van het kind. In dit onderzoek kwam naar voren dat jeugdbeschermers niet altijd duidelijk hebben of zij aan de rechten van het kind voldoen. Zo zouden specifieke rechten meegenomen kunnen worden in de topiclijst van het interview. De resultaten zouden dan wellicht diepere informatie kunnen geven, waarbij de jeugdbeschermers geattendeerd worden op de rechten van het kind.

5.5 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Uit dit onderzoek komen een aantal aanbevelingen voor de praktijk naar voren. Zo worden korte lijntjes met de politie als bevorderend ervaren voor de samenwerking en de consequentie hierin. Daarnaast kan het voor zowel de eenduidigheid als ook zicht op de rechten van het kind helpend zijn om landelijk werkbare protocollen/richtlijnen te ontwikkelen die hier inzicht in geven. Ondanks dat een uithuisplaatsing maatwerk lijkt te zijn, zijn de rechten van het kind en de risico's op onveiligheid in elke situatie hetzelfde. Ook komt naar voren dat de rechten van het kind voornamelijk belemmerd kunnen worden bij spoeduisplaatsingen. De Inspectie Gezondheid en Jeugd (2022) stelt dat casussen die op de wachtlijst staan, kunnen uitlopen tot een spoedzaak. Hier aandacht aan geven zou kunnen leiden tot minder spoeduisplaatsingen en daardoor meer aandacht voor de rechten van het kind. Ook zou hulpverlening zich meer kunnen richten op het de-escaleren, gezien heftige escalaties aanleiding kunnen zijn voor een spoeduisplaatsing (Inspectie Gezondheid en Jeugd, 2022).

Daarnaast komen uit dit onderzoek een aantal aanbevelingen naar voren voor vervolgonderzoek. Om meer zicht te krijgen op de eenduidigheid in de besluitvorming, zou de rol van gedragswetenschappers binnen de multidisciplinaire teams verduidelijkt kunnen worden. Daarnaast heeft dit onderzoek de resultaten vanuit één perspectief onderzocht. Het perspectief vanuit de politie, ouders of het kind zou van meerwaarde kunnen zijn hierop. Onderzoek naar een mogelijke stijging van onveilige situaties en spoeduisplaatsingen zou een aantal resultaten uit dit onderzoek kunnen ondersteunen. Tot slot zou, om zicht te krijgen op mogelijke rechtsverschillen, de aanpak per regio onderzocht kunnen worden.

Literatuurlijst

- Arad-Davidzon, B., & Benbenishty, R. (2008). The role of workers' attitudes and parent and child wishes in child protection workers' assessments and recommendation regarding removal and reunification. *Children and Youth Services Review*, *30*(1), 107–121. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.07.003>
- Baat, M. de, & Berg-le Clercq, T. (2013). *Wat werkt in gezinshuizen?* In www.nji.nl. Nederlands Jeugdinstituut.
- Bartelink, C., Knorth, E. J., López, M. L., Koopmans, C., Berge, I. J. T., Witteman, C. L., & Van Yperen, T. A. (2018). Reasons for placement decisions in a case of suspected child abuse: The role of reasoning, work experience and attitudes in decision-making. *Child Abuse & Neglect*, *83*, 129–141. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.06.013>
- Bartelink, C., & Kooijman, K. (2013). Inschatten van veiligheid en kans op kindermishandeling: noodzaak, instrumenten en ontwikkelingen. *TSG. Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen/TSG*, *91*(7), 391–393. <https://doi.org/10.1007/s12508-013-0135-z>
- Bartelink, C., Kooymans, E., Mourits, E., & Van der Veldt, M. C. (2023). Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming. In *Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*.
- Bartelink, C., Udo, N., Haar-Bolwijn, F., & Yperen, van, T. (2019). *Betrouwbaar en valide beslissen over uithuisplaatsing*. Eindrapport. Nederlands Jeugdinstituut.
- Bartelink, C., van Vianen, R., Mourits, E., ten Berge, I., & Meuwissen, I. (2017). Richtlijn crisisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming. In *Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. Nederlands Jeugdinstituut.
- Baumann, D. J., Dalglish, L., Fluke, J., & Kern, H. (2011). *The decision-making ecology*. Washington, DC: American Humane Association.
- Benbenishty, R., Davidson-Arad, B., López, M., Devaney, J., Spratt, T., Koopmans, C., Knorth, E. J., Witteman, C. L., Del Valle, J. F., & Hayes, D. (2015). Decision making in child protection: An international comparative study on maltreatment substantiation, risk assessment and interventions recommendations, and the role of professionals' child welfare attitudes. *Child Abuse & Neglect*, *49*, 63–75. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.03.015>

- Bouma, H., Grietens, H., Knorth, E., & López López, M. (2017). *Betekenisvolle participatie van kinderen in de jeugdbescherming: Inzicht in het concept en de verankering in het Nederlandse jeugdbeschermingsbeleid*. (Project HEBE publication redactie) University of Groningen, Department of Special Needs Education and Youth Care
- Bouma, H., Grietens, H., Knorth, E., López López, M., & Middel, F. (2018). *"Dat ik kinderen gewoon een hele goeie toekomst gun!" Ervaringen van ouders die met de jeugdbescherming in aanraking komen*. (HESTIA Publications ed.) University of Groningen, Department of Special Needs Education and Youth Care.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 30 oktober). 36 duizend jongeren in de jeugdhulp slapen niet thuis. *Centraal Bureau Voor de Statistiek*.
- Coppens, L., & Van Kregten, C. (2018). *Zorgen voor getraumatiseerde kinderen: een training voor opvoeders*. In Bohn Stafleu van Loghum eBooks.
- Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg. (2019). *Onvoldoende beschermd. Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden*.
- De Rechtspraak. (2022, 28 juni). *Rechtspraak gaat uithuisplaatsing kinderen in toeslagenaffaire onderzoeken*.
- De Rechtspraak. (z.d.). *Uithuisplaatsing*. Rechtspraak.nl.
- Flick, U. (2019). *An Introduction to Qualitative Research*. SAGE Publications Limited.
- Greeson, J. K. P., Briggs, E. C., Kisiel, C. L., Layne, C. M., Ake, G. S., III, Ko, S. J., et al. (2011). Complex trauma and mental health in children and adolescents placed in foster care: Findings from the national child traumatic stress network. *Child Welfare, 90*(6), 91–108.
- Harder, A. T., Bastiaanssen, I. L. W., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020b). Algemeen werkzame factoren en specifiek werkzame elementen in hulp en onderwijs aan uithuisgeplaatste jeugdigen. In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors.), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (blz. 86-100). SWP Uitgeverij.
- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020a). Uithuisplaatsing van jeugdigen: Wat, voor wie, en wanneer? In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors.), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (blz. 13-27). SWP Uitgeverij.

- Hiemstra, D. (2023). In welke mate beïnvloeden persoonlijke attitudes over de jeugdbescherming de besluitvorming? In F. Middel, J. Luijkx, & Rijksuniversiteit Groningen, *Master Pedagogische Wetenschappen Orthopedagogiek Gedrags- en Maatschappijwetenschappen* [Thesis].
- Hopman, M., De Jong, A., & Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer. (2019). *Ik ben meer dan mijn problemen: Een integrale aanpak voor kinderen met meerdere problemen in de thuissituatie* [Report].
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2022). Kwaliteit van feitenonderzoek rond de aanvraag van machtiging voor uithuisplaatsing. In *IGJ. Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd*.
- Keddell, E. (2022). On Decision Variability in Child Protection: Respect, Interactive Universalism and Ethics of Care. *Ethics & Social Welfare*, 17(1), 4–19. <https://doi.org/10.1080/17496535.2022.2073381>
- Kinderombudsman. (2023). In 4 stappen naar het beste besluit voor het kind. In *Handreiking Voor Professionals* [Handreiking].
- Konijn, J. (2023). Politie elk jaar 550 keer in actie bij uithuisplaatsing van kinderen. *VPRO*.
- Lamponen, T., Pösö, T., & Burns, K. (2018). Children in immediate danger: Emergency removals in Finnish and Irish child protection. *Child & Family Social Work*, 24(4), 486–493. <https://doi.org/10.1111/cfs.12628>
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of Children in Foster Care, Family-Style Group Care, and Residential Care: A Scoping Review. *Journal Of Child And Family Studies*, 25(8), 2357–2371. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0418-5>
- Lutterop, I. C. (2023). Effect van stereotypen op besluitvorming. In F. Middel MSc. & J. Luijkx, *Master Pedagogische Wetenschappen, Orthopedagogiek* [Thesis]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Marrelli, A. F. (2007). Collecting data through case studies. *Performance Improvement*, 46(7), 39–44. <https://doi.org/10.1002/pfi.148>
- Masson, J. (2002). Police protection - protecting whom? *Journal Of Social Welfare & Family Law/The Journal Of Social Welfare & Family Law*, 24(2), 157–173. <https://doi.org/10.1080/09649060210136229>
- Middel, F. (2023). *Disparities in decision-making? the effects of race, ethnicity, migration background, and gender on child protection decision-making processes*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen.

- Middel, F., Knorth, E. J., López López, M., & Grietens, H. (2020). Jeugdbescherming in Nederland, Duitsland en Engeland. *De Pedagoog*, 21(4), 10-11. Article 3.
- Middel, F., López, M. L., Fluke, J., & Grietens, H. (2022). Racial/ethnic and gender disparities in child protection decision-making: What role do stereotypes play? *Child Abuse & Neglect*, 127, 105579. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105579>
- Middel, F., Post, W., López, M. L., & Grietens, H. (2020). Participation of Children Involved in the Child Protection System – Validation of the Meaningful Participation Assessment Tool (MPAT). *Child Indicators Research*, 14(2), 713–735. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09772-2>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023, 15 mei). *Instroomontwikkelingen 2022*. Publicatie | Raad Voor de Kinderbescherming.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2022, 30 juni). *Rapport “Kwaliteit van feitenonderzoek rond de aanvraag van machtigingen voor uithuisplaatsingen”*. Rapport | Huiselijk Geweld.
- Nederlands Jeugdinstituut. (2023). *Onderzoek naar effectiviteit uithuisplaatsing*. NJi.
- NOS. (2024, 27 mei). *Kinderrechters: “Ouders veel sneller horen bij spoeduisplaatsing kind”*. NOS.
- Ilovan, N. O., & Doroftei, N. I. (2017). *QUALITATIVE RESEARCH IN REGIONAL GEOGRAPHY. A METHODOLOGICAL APPROACH*. https://doi.org/10.23740/qual_methods2017
- Platt, D., & Turney, D. (2013). Making threshold Decisions in Child Protection: A Conceptual analysis. *British Journal Of Social Work*, 44(6), 1472–1490. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct007>
- Ploeg, C., & Wanders-Mulder, F. (2020). Het belang van het behandelen van ouders bij een dreigende uithuisplaatsing van het kind; Kind IN Gezond Systeem (KINGS). *Pedagogiek*, 40(2), 191–203. <https://doi.org/10.5117/ped2020.2.003.ploe>
- Steenmeijer, J., Buitink, J., Ebskamp, J., Janssen, L., Kole, J., & Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW). (2017). *Beroepscode voor de Jeugd- en Gezinsprofessional* (M. Beun & B. Rip, Reds.; Eerste druk). Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW).

- Surisiay, S. (2023). Heeft de etniciteit van gezinnen invloed op hoe beslissingen worden genomen in de jeugdbescherming? Een kwantitatief onderzoek naar de invloed van risicotaxatie op de relatie tussen etniciteit en besluitvorming onder toekomstige jeugdbeschermingsprofessionals. In F. Middel & L. Baams, *Master Pedagogische Wetenschappen – Track Orthopedagogiek (PAMA5166)* [Thesis]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Swain, J. (2018). A Hybrid Approach to Thematic Analysis in Qualitative Research: Using a Practical Example. In *SAGE Publications Ltd eBooks*.
<https://doi.org/10.4135/9781526435477>
- Rigter, J. (2020). *Handboek Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen* (2de editie). Coutinho.
- Rutter, M., Moffitt, T. E., & Caspi, A. (2006). Gene-environment interplay and psychopathology: multiple varieties but real effects. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 47(3-4), 226–261. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2005.01557>
- Turnell, A., & Edwards, S. (2009). *Veilig opgroeien: de oplossingsgerichte aanpak signs of safety in jeugdzorg en kinderscherming*. Bohn Stafleu van Loghum.
- UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), CRC /C/GC/14, 29 May 2013.
- Verenigde Naties (1989). Verdrag inzake de Rechten van het Kind. *New York: Verenigde Naties*.
- Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2024). Jeugdwet. In *Wettenbank* (Nr. BWBR0034925). Overheid.
- WODC. (2022, 7 september). *Eindevaluatie Wet herziening kinderschermingsmaatregelen*.

Bijlage 1: Interviewschema

Inleiding:

- Voorstellen
- Doel en onderwerp interview
- Verwerken gegevens
- Vertrouwelijkheid/anonimiteit
- Duur interview
- Vooruitblik topics
- Toestemming opname
- Vragen?

Topics

1. Factoren die leiden tot betrokkenheid van politie en besluitvorming

- Welke criteria wordt gehanteerd bij de besluitvorming om politie in te schakelen bij een uithuisplaatsing?
- In hoeverre wordt er gewerkt met vooraf opgestelde protocollen en/of richtlijnen?
- Wie zijn er betrokken bij de besluitvorming?
- Op welke wijze wordt er tijdens het besluitvormingsproces gekeken naar het belang van het kind?
- Wordt dit proces achteraf geëvalueerd? Zo ja, op welke wijze?

2. Persoonlijke ervaringen

- Hoe ervaart u de reactie van het kind bij het inzetten van politie?
- Welke verschillen merkt u tussen het wel en niet inzetten van politie?
- Hoe ervaart u over het algemeen de communicatie en samenwerking tussen de jeugdbescherming en de politie?
- Wat gaat er goed?
- Wat zijn volgens u verbeterpunten?

3. Veiligheidsrichtlijnen

- Welke specifieke veiligheidsmaatregelen worden er getroffen wanneer politie betrokken is bij een uithuisplaatsing?
- Hoe worden risico's voor zowel de jeugdige als de betrokken professionals gewaarborgd?
- Welke samenwerkingsafspraken tussen jeugdbeschermingsorganisaties en de politie zijn er om de veiligheid te waarborgen?
- Wat zijn de richtlijnen zodra de uithuisplaatsing anders loopt dan verwacht?
- Wie neemt de regie zodra de veiligheid van een betrokkene in het geding komt?
- Worden de voorgenomen veiligheidsmaatregelen achteraf geëvalueerd? Zo ja, op welke wijze?

4. Emotionele en psychologische gevolgen

- Welke maatregelen worden voorgeschreven om de emotionele impact van de inzet van politie bij uithuisplaatsingen voor de jeugdige te verminderen?
- Wordt er rekening gehouden met de leeftijd en ontwikkelingsfase van de jeugdige in deze maatregelen?
- Welke samenwerkingsafspraken worden er gemaakt specifiek gericht op de emotionele en psychologische gevolgen voor de jeugdige en overige betrokkenen te verminderen?
- Zijn er richtlijnen voor nazorg en ondersteuning om mogelijke psychologische gevolgen te behandelen?

5. Samenwerking en communicatie (indien nog niet aanbod gekomen)

- Op welke wijze vindt er afstemming plaats tussen jeugdbeschermingsorganisaties en politie voorafgaand aan een uithuisplaatsing?
- Hoe worden ouders/verzorgers en eventuele overige betrokkenen geïnformeerd over de mogelijkheid van betrokkenheid van politie bij uithuisplaatsingen?
- Worden er samenwerkingsafspraken vastgelegd en op welke wijze?
- Worden communicatierichtlijnen en overige communicatie achteraf geëvalueerd? Zo ja, op welke wijze?

Bijlage 2: Codetabel A

Op basis van theorie/onderzoeksvragen/interviewschema

Code	Komt voor in hoeveel interviews:	Totaal aantal overeenkom- sten:	Beschrijving:
Richtlijn/ Protocollen	7	23	De expert vertelt iets over of de besluitvorming bij inzet van politie gebaseerd is op richtlijnen of protocollen
Communicatie met het kind	6	12	De expert vertelt iets over de manier waarop met het kind gecommuniceerd wordt vooraf, tijdens en na het inzetten van politie bij een uithuisplaatsing
Reactie kind	7	19	De expert vertelt iets over zijn ervaring over de manier waarop het kind reageert tijdens de uithuisplaatsing met inzet van politie
Nazorg kind	7	11	De expert vertelt iets over de zorg en aandacht voor het kind na de uithuisplaatsing
Belangenafweging	7	29	De expert vertelt iets over welke afwegingen er gemaakt worden ten aanzien van het belang van het kind
Verbeterpunten	7	24	De expert vertelt iets over punten die verbeterd kunnen

			worden ten aanzien van het proces
Werkende factoren	7	22	De expert vertelt iets over factoren die bevorderend werken ten aanzien van het proces
Verschillen zonder inzet politie	6	13	De expert vertelt iets over een uithuisplaatsing zonder inzet van politie
Persoonlijke ervaring	7	23	De expert vertelt iets vanuit zijn eigen ervaring ten aanzien van de situaties die hij heeft meegemaakt
Gevoel jeugdbeschermer	5	8	De expert vertelt iets over de mate waarin keuzes op basis van gevoel genomen worden
Rollen en verantwoordelijkheden	5	12	De expert vertelt iets over wie welke rol en verantwoordelijkheid draagt gedurende het proces
Betrokkenen	5	6	De expert vertelt iets over aanwezigheid tijdens de uithuisplaatsing
Samenwerkingsafspraken en	6	28	De expert vertelt iets over afspraken die gemaakt zijn met de politie
Besluitvorming	7	28	De expert vertelt iets over de manier van besluitvorming ten aanzien van het inzetten van politie

Omgevingsfactoren	6	12	De expert vertelt iets over omgevingsfactoren die aanleiding geven tot inzetten van politie
Persoonsgebonden factoren	7	16	De expert vertelt iets over persoonsgebonden factoren die aanleiding geven tot inzetten van politie

Bijlage 3: Codetabel B

Aanvulling op codetabel A op basis van transcripten

Code	Komt voor in hoeveel interviews:	Totaal aantal overeenkom- sten:	Beschrijving:
Risico's	5	9	De expert vertelt iets over de risico's die kunnen ontstaan bij inzet van politie
Verantwoordelijkheid/ regie op veiligheid	4	8	De expert vertelt iets over wie regie draagt over de veiligheid op het moment van de uithuisplaatsing
Nazorg jeugdbeschermers	7	8	De expert vertelt iets over de mate waarin zij nazorg kunnen krijgen na een uithuisplaatsing met inzet van politie
Afstemming met betrokkenen	6	10	De expert vertelt iets over de mate waarin er voor- en nabesprekingen plaatsvinden
Samenwerking tijdens uithuisplaatsing	5	7	De expert vertelt iets over de samenwerking met de politie gedurende de uithuisplaatsing
Informatie delen	4	7	De expert vertelt iets over de mate waarin de politie informatie deelt met de expert, en andersom
Spoed- uithuisplaatsing	7	12	De expert vertelt iets over een spoed uithuisplaatsing

Multidisciplinair overleg	7	7	De expert vertelt iets over de besluitvorming en overleg met een gedragswetenschapper
Maatregel	7	17	De expert vertelt iets over het handelen van de politie tijdens een uithuisplaatsing
Frequentie inzet politie	4	4	De expert vertelt iets over de hoeveelheid keren dat politie is ingezet tijdens een uithuisplaatsing

Bijlage 4: Informatieformulier

university of
 groningen

faculty of behavioural
 and social sciences

INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK

VERSIE VOOR DEELNEMERS

“ERVARINGEN VAN JEUGDBESCHERMERS OVER DE INZET VAN POLITIE TIJDENS UITHUISPLAATSINGEN” EN “VOOR JE EIGEN VEILIGHEID?!”

PAMA5166

• **Waarom ontvang ik deze informatie?**

U bent uitgenodigd om deel te nemen aan dit tweeledige onderzoek waarin ervaringen en protocollen vanuit jeugdbeschermers worden verworven. Dit zal gaan over de besluitvorming, samenwerking en mogelijke impact van het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing. U bent hiervoor specifiek benaderd vanwege uw functie als jeugdbeschermer. Deze onderzoeken worden uitgevoerd door Marlin Wildeboer en Laura Marinus, master-studenten aan de Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens deze onderzoeken zullen zij worden begeleid, ondersteund en beoordeeld door dr. M.C.D. ten Brummelaar. Tot slot is er een onafhankelijke tweede beoordelaar betrokken. Dit betreft een gepromoveerde medewerker van de afdeling Pedagogische Wetenschappen.

De onderzoeken zullen plaatsvinden in de periode januari 2024 tot en met mei 2024.

• **Ben ik verplicht om deel te nemen aan deze onderzoeken?**

Deelname aan deze onderzoeken is geheel vrijwillig. Echter, uw toestemming hiervoor is noodzakelijk. Hiervoor dient de beschreven informatie zorgvuldig gelezen te worden.

Wanneer u vragen heeft, kunt u deze stellen. Bijvoorbeeld wanneer u iets niet begrijpt. U bepaalt alleen achteraf, na het lezen van alle informatie, of u wilt deelnemen. Wanneer u besluit om deel te nemen, hoeft u hier geen verantwoording over af te leggen. Tevens zullen er geen negatieve consequenties aan verbonden zijn. U heeft dit recht ten alle tijde, ook nadat u hebt aangegeven deel te willen nemen aan deze onderzoeken.

● **Waarom deze onderzoeken?**

Er is veelvuldig onderzoek gedaan naar uithuisplaatsingen op zichzelf. Echter is er weinig tot geen onderzoek gedaan naar uithuisplaatsingen met inzet van politie in de Nederlandse context. Het is bekend dat uithuisplaatsingen traumatiserend kunnen zijn en een impact hebben op zowel het kind, het gezin, als de jeugdbeschermer. Daarnaast dient een uithuisplaatsing altijd in het belang van het kind te zijn. Om meer inzicht te krijgen in de werkwijze van jeugdbescherming om de veiligheid, emotionele en psychologische gevolgen voor betrokken jeugdigen te waarborgen, wordt een analyse van bestaande (handelings-)protocollen uitgevoerd. Daarnaast zullen er interviews worden afgenomen.

● **Wat wordt van u gevraagd tijdens deze onderzoeken?**

Ten eerste zal u om toestemming voor deelname worden gevraagd. o Als deelnemer wordt u betrokken bij deze onderzoeken door middel van een interview. Daarnaast wordt gevraagd om protocollen/werkwijzen rondom het inzetten van politie bij uithuisplaatsingen te versturen door middel van Unishare. De interviews kunnen zowel fysiek als online afgenomen worden.

Het interview geeft zich vorm door middel van semi-gestructureerde vragen. Deze vragen zullen gaan over uw ervaring bij het inzetten van politie tijdens een uithuisplaatsing, de besluitvorming hierover en het belang van het kind. Daarnaast zullen er vragen worden gesteld over de werkwijze van de organisatie waar u werkzaam bent, met betrekking tot het inzetten van politieondersteuning.

Het interview zal opgenomen worden, met als doel het te kunnen gebruiken voor de transcripten. Deze transcripten worden gepseudonimiseerd. Na het maken van de transcripten zullen de audio-opnames worden vernietigd.

Uw deelname aan de onderzoeken zal ongeveer 1 uur van uw tijd in beslag nemen. o Het doel van de onderzoeken is om informatie te verkrijgen over de inzet van politie tijdens een uithuisplaatsing, zodat voor alle betrokkenen duidelijk is hoe dit verloopt en welke beslissingen hierin worden gemaakt om in het belang van het kind te werken.

● **Wat zijn de consequenties van de deelname?**

Voorafgaand aan de onderzoeken kan niet gegarandeerd worden dat er onderzoeksresultaten zullen voortvloeien op basis van de afgenomen interviews en geanalyseerde documenten. Echter, het doel is dat u als jeugdbeschermer uw ervaring kunt delen en dat deze ervaringen gezamenlijk een beeld kunnen schetsen over het proces, de besluitvorming en het belang van

het kind. Zo kunnen er in de toekomst besluiten gevormd worden op basis van wetenschappelijke informatie, welke nu nog veelal mist. Dit zou voor u en uw organisatie kunnen leiden tot nieuwe inzichten en kwaliteitsverbetering.

Negatieve consequenties naar aanleiding van deelname aan deze onderzoeken zullen zo veel mogelijk tegengehouden worden. Zo worden de transcripten van de interviews zo veel mogelijk geanonimiseerd, om de kans op het kunnen herleiden naar een individueel persoon zo klein mogelijk te maken. Het interview kan echter vragen bevatten die voor u gevoelige informatie bevat. Denk hierbij aan het beschrijven van een situatie waarin u betrokken was tijdens een uithuisplaatsing. Het is daarom ten alle tijde mogelijk om geen antwoord te geven op een vraag of vroegtijdig te stoppen met het interview.

● **Hoe gaan we met uw data om?**

Na het afnemen van het interview wordt de audio-opname gebruikt voor het transcriberen. De informatie wordt hierin gepseudonimiseerd, zodat de kans op het kunnen herleiden naar een individueel persoon zo klein mogelijk wordt gemaakt. Dit gebeurt evenals met de informatie die verkregen wordt vanuit de documenten. De persoonlijke informatie die van belang is voor de onderzoeken, zijn: aantal jaren werkervaring, geslacht en leeftijd. Na het transcriberen wordt de audio-opname verwijderd. De verkregen data zal gebruikt worden voor het schrijven van twee Master Theses en wordt opgeslagen in een beveiligde server van de Rijksuniversiteit Groningen. Enkel Laura Marinus, Marlin Wildeboer en Mijntje ten Brummelaar hebben toegang tot deze server. Deze data wordt 10 jaar bewaard en hierna vernietigd. De persoonlijke data, zoals niet gepseudonimiseerde teksten en e-mailadressen, worden na het onderzoek vernietigd. Deelnemers hebben recht op toegang, rectificatie en verwijdering van hun persoonlijke gegevens tot de datum waarop deelnemers anoniem worden gemaakt. Het volledig anoniem maken van de data zal gebeuren na afronding van dit onderzoek, eind mei 2024. Tot die tijd kunt u om een kopie van uw persoonlijke gegevens vragen, onjuiste persoonlijke gegevens laten corrigeren en persoonlijke gegevens laten intrekken. De verkregen data zal gebruikt worden om antwoord te geven op de onderzoeksvraag. Hiervoor zullen eventuele uitspraken die gedaan zijn in het interview worden gebruikt. Dit zal volledig anoniem zijn.

- **Overige informatie**

U kunt altijd vragen stellen over de onderzoeken: nu, tijdens het onderzoek en na afloop van het onderzoek. Dat kunt u doen door met de onderzoeker waar u reeds contact mee hebt gehad af te spreken of te mailen naar Marlin Wildeboer: m.wildeboer.4@student.rug.nl of 06-40339034 en Laura Marinus: l.f.marinus@student.rug.nl of 06-15343892.

Heeft u vragen/zorgen over uw rechten als deelnemer aan dit onderzoek of over de uitvoering van het onderzoek? U kunt ook contact opnemen met de Ethische Commissie van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen: ec-bss@rug.nl.

Heeft u vragen of opmerkingen over de omgang met uw persoonsgegevens? U kunt ook contact opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming van de Rijksuniversiteit Groningen: privacy@rug.nl.

Als deelnemer aan deze onderzoeken heeft u het recht op een kopie van deze informatie.